

ВИКТОР ПЕЛЕВИН

ОПЕРАЦИЯ BURNING BUSH

Превод от руски: Магдалена Куцарова, 2013

chitanka.info

ОПЕРАЦИЯ BURNING BUSH^[0]

I'm the little Jew who wrote the Bible.^[1]

Ленард
Коен

Да знаете, казвам се Семьон Левитан. Роден съм и съм израснал в Одеса, на пета станция на Големия фонтан. Живеехме съвсем до морето в сталински апартамент от края на трийсетте години, с който моето семейство се бе сдобило заради краткотрайна и недотам искрена близост с режима. Това беше просторно и светло жилище, но в простора и светлината му осезаемо присъстваше неизразимият съветски ужас, с който бяха пропити всички сгради от онова време.

Моето детство обаче беше щастливо. Водата в морето беше чиста (макар че тогава я наричаха мръсна), трамваите се движеха без прекъсване и никой в града не знаеше, че вместо английски език децата трябва да учат украински — затова ме изпратиха в специализирано училище с английски. По странно съвпадение в училищното фоайе висеше репродукция на картината „Над вечния покой“, дело на един от великите ми съфамилници — Исаак Левитан.

Аз нямам отношение към този художник. Затова пък, ако се вярва на родителите ми, съм далечен роднина на знаменития съветски радиоговорител Юрий Левитан, който през четирийсетте години е чел по радиото сводките на информационното бюро. Много е възможно точно гените да са ми подарили силен и красив глас с „тайнствен сребристо-нощен тембър“, както се изрази учителката ми по музика в училище, която неуспешно ме учеше да пея.

Не съм виждал документални свидетелства за тази роднинска връзка — у нас не са се запазили никакви архиви. Но семейното предание принуди мама да купи цяла кутия със записи на Левитан на меки плочи, направени от стари рентгенови снимки. Подозирам, че същата тази монументална сянка на отразено величие беше заразила и баща ми, играча на преферанс, с поговорката: „Аз може да не играя, но следя резултата“.

Докато слушах равния, като че ли неприпряно ликуващ глас на Левитан, аз от дете се изумявах от силата му и се учех да ѝ подражавам. Запомнях наизуст цели военни сводки и изпитвах странно, почти демонично удоволствие от това, че за няколко минути се превръщах в рупор на една сражаваща се империя. Постепенно овладях интонационните трикове на съветския говорител и понякога започваше да ми се струва, че съм същински чирак на магьосник — неукрепналият ми глас изведнъж се разразяваше с грохот от гръмоподобни думи, сякаш подкрепени от цялата танкова мощ на Централна Азия.

Родителите ми извънредно много се впечатляваха от моя имитационен талант. При другите хора нещата стояха малко по-сложно.

Работата е там, че родният ми език беше не толкова руският, колкото одеският. И мама, и татко говореха на вече практически отмрял русифициран идиш, който така бездарно имитират всички разказвачи на еврейски вицове. Може да се каже, че аз съм израснал в брадат и не много смешен виц, където изразът „колко струва тази риба“ звучеше като „скилкий коштуе цей фиш“.

Този специфичен одески говор се беше впил толкова надълбоко в гласните ми струни, че всички по-късни опити да го преодолея се увенчаваха с неуспех (ще избързам напред и ще кажа, че дебелата сянка на идиша беше легнала не само на руския ми, но и на английския ми език). Затова макар и моите имитации на Левитан да звучаха напълно естествено за родителите ми, гостуващите от Ма-а-асква получаваха колики от смях. На мен пък повлеченото като карамелизирано мляко северно произношение ми се струваше непоносимо селско.

Лятно време ме пращаха на един странен пионерски лагер, разположен съвсем до къщи — той се помещаваше в сградата на

интерната за глухонеми, които сигурно през лятото са откарвали на север. В спалното на пионерския лагер аз забавлявах по-силните и нахални момчета със скромната си дарба.

Трябва да кажа, че бях слаботелесно момче. Отначало родителите ми се надяваха, че ръстът и силата ми са заседнали само временно на някаква небесна митница и аз тепърва ще наваксам. Но горе-долу към шести клас окончателно стана ясно, че татко е създал не Голиат, а поредния Давид.

Неслучайно мъдрият Фройд казва, че анатомията е съдба. Моят имитационен талант се оказа единственият противовес на жестоката присъда на природата. Но все пак противовес имаше и главорезите и главатарите не ме биеха твърде често — аз знаех как да ги забавлявам.

Отначало просто рецитирах научени наизуст военни сводки, изпълнени с диви географизми — те отекваха в тъмното спално помещение като непобедими азиатски заклинания. Но постепенно това стана скучно на слушателите ми и аз започнах да импровизирам. И ето тук се проявиха поразителните особености на моята магическа реч.

Всяка от страшните истории, които децата си разказват в тъмното, в мое изпълнение придобиваше друго качество — и плашеше даже онези, които обикновено се смееха на страхотии. Нещо повече, и най-простите думи, адресирани към другарите ми по спално помещение в тъмен час след отбой, изведнъж се изпълваха със зловец многозначителен смисъл, ако ги изричах с гласа на Левитан.

Всеки етнограф, запознат с особеностите на евро-азиатското детство, знае, че в средата на подрастващите се спазват строги социални протоколи, чието нарушаване може да доведе до същите последици като незачитането на затворническите табути. Но моята вълшебна сила ме издигаше над подобни правила. В моменти на имперсонация аз можех, както се изразяваха тогава, да „плещя“ без каквито и да било последици, да говоря каквото си искам на когото си искам — и с това се примиряваха, сякаш почитаха вселилия се в мен дух. Разбира се, аз не си правех подобни експерименти в обичайната си хилава самоличност, след като в спалното станеше светло.

Впрочем имаше един досаден проблем — вече споменах за него. Някои момчета притежаваха имунитет срещу моята магия. Нещо повече, аз ги разсмивах. Обикновено това бяха московчани, донесени при нас от потоци арктически въздух.

Причината беше одеският ми говор — той им се струваше смешен и несъвместим със страховития смисъл на произнасяните думи. В такива моменти аз изпитвах нещо подобно на трагизма на поет, на когото леко фъфлене пречи да омае света с очарованието на истински гениалните си редове. Но московчаните сред слушателите ми бяха малко и някои от тях все пак падаха под ударите на тъмните крила на моя демон, затова аз не страдах особено от този проблем.

С един от московчаните даже се сприятелихме. Той се казваше Влад Шмига. Беше дебел мрачен младеж с много внимателни очи и вечно потна щръкнала коса. Ласкаех се, че е един от онези северняци, които не се смеят на говора ми, а и несъмнено се впечатляваше от таланта ми.

В него имаше нещо от военновременните детски домове, само че ти идваше да го наречеш не син на полка, а син на заградителния отряд. Любимият му епитет беше думата „мизерен“, използвана за всичко — от времето до киното. Освен това имаше необичайно хоби.

Той водеше досие за всяко момче от нашето спално — в дебела тетрадка, която държеше в торбата с мръсни дрехи под закрилата на няколко особено миризливи чорапа. На мен я показва скришом, докато пушехме едни много серт ростовски цигари в храстите до столовата. За мен там пишеше следното:

Семьон Левитан.

Притежава уменията да говори с глас от задгробния свят, от което нощем те хваща страх. Може не само да те уплаши до насиране, но и да те утеши и вдъхнови. Следователно има уникална способност, близка до хипнозата. Способен е да се изразява красиво и дълбокомислено, така че се чувстваш като некултурен глупак, но когато се увлича, започва да говори бързо и със силен еврейски акцент. Тogaва хипнозата изчезва.

Аз, разбира се, вече знаех всичко това за себе си, само го формулирах малко по-другояче. Но аз се познавах от цели дванайсет години, а Владик беше уловил в мен тази смислова същност само за няколко дни. Нещо повече, за този кратък срок той бе успял да направи

същото и с останалите ми съседи по легло и това, разбира се, беше впечатляващо. Може би тъкмо тогава аз за пръв път разбрах, че освен мен на света има много други специфично надарени хора и че трябва да се гордея с дарбата си много предпазливо.

С Владик си писахме два-три месеца след лагера, после той искаше да дойде пак в Одеса, но не можа — и постепенно от нашето приятелство не остана нищо. Мисля, че все пак аз написах последното писмо, но не съм сигурен.

След училище ме изпратиха да уча в московския Институт за чужди езици. Мама дълго не искаше да ме пуска, като говореше за корените, без които ще увехна, но татко, опитен играч на преферанс, я надигра, като хитро цака с цитат от Бродски (за майка ми последният беше висш авторитет). Каза така:

— Щом в империя да се родиш си съден, трябва в село край морето да живееш. А щом си съден да се родиш в село край морето? Значи Семьон трябва да живее в империя!

Но по онова време империята вече беше на път да предаде Богу дух, а докато учех в института, окончателно го предаде, след което римските цикли на Бродски загубиха една от основните си естетически проекции, а моите кариерно-миграционни надежди — изобщо всякакъв смисъл.

За ужаса на деветдесетте ще си замълча. Ще кажа само, че ме оскубаха неприлично много за руски паспорт — това беше явна несправедливост даже в ония бандитски времена. Вярно, в Москва научих английски съвсем сносно.

Един прекрасен ден в зората на новото хилядолетие аз видях в огледалото грозно оплешивяващ слаб мъж, който вече доста трудно можеше да се нарече „млад човек“.

Този очукан нископлатен субект живееше под наем в стара панелка до метростанция „Авиомоторная“ и преподаваше английски на помещаващите се до Павелецката гара курсове *Intermediate Advanced*^[2], на които ходеха кандидат-студенти от техникумите и размечтали се проститутки.

С мен работеха неколцина преподаватели, в които аз без особено усилие можех да позная себе си след десет, двайсет и трийсет години — и тази гледка беше толкова тъжна, че започвах да си мисля дали да не се преселя от живота някъде другаде.

Подходящ начин ми се струваше да заспя завинаги. Всъщност аз се мъчех да направя това всяка вечер, но понеже ме беше страх да гълтам хапчета или да си режа вените, всеки път се будех отново и с нищо не можех да го предотвратя.

Вечер четях френски екзистенциални романи от шейсетте години — наследих цял шкаф с такива от един капитан, командвал атомен ледоразбивач и потънал в моята бърлога в годините на приватизацията. От тези четива депресията ми за кратко се покриваше с благородна европейска патина — но ми стигаше и едно пътуване в препълнения трамвай и венецът на Божието творение отново се превръщаше в плешив еврейски лузър.

Отчаянието ми ставаше все по-безизходно — и в най-връхната му точка, когато аз съвсем сериозно бях готов да се нагълтам с истинска отрова или дори да се върна в Одеса, съдбата без каквото и да било предупреждение ме тласна в много рязък завой.

Една августовска неделя през 2002 година си вървах по „Новия Арбат“ в района на Дома на книгата. По улицата минаваха необичайно малко коли и въздухът беше пълен с онази най-нежна московска тъга по незабелязано отминалото лято, която едновременно ти къса сърцето и те примирява с живота. Беше ми почти хубаво.

Изведнъж вляво от мен изскърцаха спирачки и наблизко спря тантуреста черна кола със затъмнени стъкла — във филмите на такива коли се возят бляскавите специални агенти, на които световното правителство е възложило да рекламират ноутбуците *Vaio*. Задният прозорец едва се откряна и мракът зад него ме повика:

— Семьон!

Сърцето ми подскочи в гърдите.

Гласът на мрака ми беше непознат, но интонациите — а аз разбирам нещичко от интонации — бяха такива, сякаш той ме познава отдавна и добре, както приляга на един мрак. Съвсем ясно си спомням: в първата секунда ми се стори, че зад прозореца се спотайва някакъв забравен древен ужас — нещо, което и досега ни е страх да срещнем в тъмното, макар и вече от милиони години да го няма там.

Очевидно уплахата се беше изписала на лицето ми. Мракът доволно се засмя, стъклото се спусна по-ниско и аз видях човек, когото познах веднага.

Беше Влад Шмига, приятелят ми от пионерския лагер. Внимателните му очи изобщо не се бяха променили, макар че годините бяха напомпали с мрачна лой кожните гънки около тях.

— Сядай в колата — каза той. — Да идем да ядем.

Аз седнах в прохладния тъмен салон.

Освен Шмига в колата имаше шофьор и един човек на предната седалка. Шмига се усмихна ободряващо и аз тъкмо понечих да подбера подходящо за случая сантиментално клише, когато човекът на предната седалка се обърна и щракна с нещо досами рамото ми, с което ме убодеше във врата.

Колата и обитателите ѝ тутакси заплуваха нагоре и надясно и се превърнаха в подобие на странен капак на кладенец, който внимателно ме гледаше с три чифта очи. Аз пък се заех с това да падам в кладенеца.

[0] Горящ храст (англ.). — Бел.прев. ↑

[1] Аз съм еврейчето, написало Библията (англ.). — Бел.прев. ↑

[2] Средно ниво за напреднали (англ.). — Бел.прев. ↑

1

На маса в ресторант обядваха трима души. Двама бяха мрачни пълни хора с безизразни лица. Облечени бяха скучно — в евтина спортно-лятна ширпотреба. Третият, седнал между тях, беше тъкмо обратното, доста ярък — бакенбардите му придаваха сходство с развратна италианска маймуна, а карираното сако направо го превръщаше в някакъв дързък Пушкин, който вместо на стихотворения се е посветил на дребномащабна търговия на едро.

Нямаше звук, затова за разговора трябваше да се съди по мимиките. Говореше основно Пушкин и отначало ми се струваше, че виждам среща на съученици, единият от които се е намъкнал в президиума на живота и съдбата, а двама така и са си останали хигиенисти в колежа и сега пожъналият успех ги учи на ум и разум. Хигиенистите говореха кратко и едносрично, като гледаха в чиниите си, а Пушкин ораторстваше с всички сили и с един особено необуздан жест даже събори чаша с вино на масата.

Но постепенно разговорът прие странен обрат. Хигиенистите все по-често вдигаха мътни зли очи от чиниите, а Пушкин все по-дълго притискаше длан към сърцето си. И скоро ми стана ясно — той е уплашен до смърт и не учи приятелите си да живеят, а се оправдава, но не му вярват. А после се разбра, че това не са никакви приятели, защото приятелите не се държат така.

В някакъв момент Пушкин съвсем загуби апломба си, а двамата хигиенисти окончателно заприличаха на гангстери и аз изведнъж се досетих, че неугледните им дрешки са просто евтино работно облекло, което не им е жал да изцапат. Очевидно едновременно с мен до този извод стигна и екранният Пушкин: той се опита да стане от мястото си, но хигиенистите скочиха на крака малко по-бързо от него и устата му зина в безшумен вик.

Единият от хигиенистите метна Пушкин с лице надолу право върху чиниите. Вторият извади отнякъде чук и гвоздеи и двамата за няколко секунди кощунствено заковаха за масата ръцете на

доскорошния член на президиума — макар да не чувах виковете му, те оказваха почти физически натиск върху ушите ми.

Всичко случило се по-нататък трая най-много половин минута.

Оказа се, че масата е на колелца — двамата с лекота я избутаха напред. Камерата се премести зад гърбовете им, двукрилната врата пред тях се отвори и те бързо повлякоха масата по коридора, както санитарите бутат количка с болен.

Краят на коридора изглеждаше извънредно занемарен — като че ли в дъното правеха ремонт и бяха облепили стените с прокъсани парчета найлон. Там нещо трепкаше и блестеше и когато масата стигна до средата на коридора, аз изтръпнал осъзнах, че това е въртящ се диск на циркулярен трион.

Когато до него оставаха само няколко метра, единият от хигиенистите дръпна Пушкин за косата, та последният да вдигне лице и да види бъдещето. После масата мина над рамката на триона (явно височината му беше нагласена предварително) и се вряза в диска. Това, което последва, беше страшно и омерзително. Особено ме уплаши дърводелската ловкост, с която хигиенистът, хванал Пушкин за косата, отдръпна ръката си в последния момент.

Гледах ошашавен екрана и си мислех, че предположението ми относно евтино работно облекло е излязло вярно — несъмнено убийците няма да тръгнат да го перат, а просто ще го изхвърлят. Още като дете бях забелязал, че нашият ум в стремежа си да се защити от сцени на непоносима жестокост гледа да се вкопчи в някой дребен детайл и захваща задълбочено да го анализира, докато всичко свърши.

Дотогава аз вече се бях опомнил и осъзнавах, че седя в тъмна зала и гледам филм, прожектиран с кинопроектор. И ето че екранът угасна.

Помъчих се да стана и разбрах, че не мога да го направя — бях впрегнат в сковаващ движенията ми хамут, подобие на усмирителна риза, закопчана за креслото на колелца, в което седях. Когато лампите светнаха, аз видях, че това кресло стои на пътека между празни редове. Но не се наслаждавах дълго на самотата си. На рамото ми легна лека длан. Аз потръпнах и понечих да се обърна, доколкото креслото ми позволяваше. Но човекът, сложил ръка на рамото ми, стоеше точно зад гърба ми и беше невидим.

— Ето какво става — каза назидателен женски глас, — когато човек много говори каквото не му е работа. Разбрахте ли, Семьон Исакович?

— Да — отвърнах аз, — всичко разбрах. Още като дете го разбрах.

— Тогава се подпишете.

На коленете ми падна клипборд със захванат за него лист хартия. Хартията беше изписана с текст, разделен на множество номерирани абзаци. Шрифтът беше много дребен и аз успях да различа само заглавието:

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ПОВЕРИТЕЛНОСТ

Дори не попитах за поверителност на какво.

— Как да се подпиша — казах, — като ръцете ми са вързани.

— Можете да сложите кръстче — обади се женски глас и тънки пръсти поднесоха химикалка към устата ми.

Послушно я стиснах със зъби, жената вдигна клипборда и аз сложих криво-ляво нелепа разкрячена чавка срещу думата „Подпис“ — не се събра в графата, където бяха собственото и фамилното ми име, и отиде върху печатния текст. Това като че ли не притесни жената.

Тя прибра клипборда и аз усетих меко докосване по главата. Плътна черна превръзка покри очите ми. После креслото се премести.

Доколкото можех да съдя по косвени признаци, ние излязохме от залата, доста дълго търкаляхме колелцата по коридора, после се спуснахме с асансьор, в който освен нас се возеха и други хора (дочух тих разговор за футбол). Последва още един коридор и още един асансьор. Накрая минахме през прага, спряхме и превръзката от очите ми беше свалена.

Аз видях зъболекарски кабинет.

Но такъв, в който човек няма да го е срам да инжектира ампула с цианкалий в зъба на самия Хайнрих Химлер. В атмосферата му имаше нещо неопишимо мрачно — сякаш тук дълги години се беше трудил някой от занаята на мъченията, а след това, за да дадат рационално обяснение на просмукалата се в стените аура на страданието, на мястото на дибата бяха сложили зъболекарски стол. Всъщност с такова излъчване често са пропити скъпите московски и особено петербургски недвижими имоти — но за късмет на брокерите тия,

които се нанасят там, понякога са още по-страшни от ония, които преди време са се изнесли.

Няма нужда да казвам, че според мен зъболекарят и асистентът му си приличаха като две капки вода с убийците от филма.

Нахлузиха на носа ми гумена щипка с висящ от нея маркуч и аз се сгромолясах в смътното пространство на газовата анестезия, където отначало си припомняш велика тайна, за която всички хора са се уговорили да мълчат, а после също така неизбежно я забравяш, когато сеансът е към края си. Потънал в съзерцание, аз дори не забелязах как са ме преместили от подвижното кресло на зъболекарския стол.

Лекарите и за миг не се поколебаха какво трябва да направят. Бръкнаха ми в устата и захванаха брутално да пробиват горен шести зъб отляво. Крайчецът на съзнанието ми бодърстваше и аз си помислих, че може би целта на неотдавнашната кинопрожекция е била просто да ме подготви за тази процедура: пред лицето на мъчителната смърт някак си преставаш да се страхуваш от болка в зъба. Това беше много изтънчено и аз даже започнах да муча в опит да обясня на докторите, че съм разбрал замисъла им и съм във възторг от него, но единият от тях размаха заплашително пръст и аз млъкнах. Стори ми се, че след това анестезиологът рязко увеличи процента на азотния окис във вдишваната от мен смес.

Когато упойката ме отпусна, аз вече бях отново вързан за своето кресло количка. Внимателно опипах с език зъбите си. Горният шести беше променен. В него имаше голяма прясно сложена пломба, за която, честно казано, аз отдавна трябваше сам да се погрижа — преди на това място имаше дупка и тя вече започваше да ме наболява.

— След час ще можете да се храните — съобщи на пространството единият от лекарите.

Приближилата се зад мен жена завърза очите ми и подкара креслото ми навън.

Пак дълго пътешествахме из лабиринта от коридори, а след това се качихме нагоре — вече с по-съвременен и бърз асансьор, който изобщо не скърцаше. Вкараха ме в някаква стая и креслото спря.

Леки женски пръсти развързаха възлите на притискащия ме към креслото хамут и го свалиха. Помогнаха ми да стана и да облека собственото си сако, което познах по одраскалата ме по дланта значка

на ревера (тя представляваше кръстосани американско и руско знаме — простима волност за учител по английски език).

После ме преместиха на стол и жената, която ми асистираше, излезе от стаята, като откара креслото със себе си. След като скърцането на колелцата утихна, аз доста дълго седях в тишината с вързани очи и този глупав спектакъл вече започна да ми омръзва, когато някой влезе в стаята.

— Ето че дойде приятелят ми от детинство Семьон! — пропя до мен Шмига и свали превръзката от очите ми.

Едва тогава разбрах, че отдавна съм могъл да направя това и сам — но кой знае защо, не съм се решил.

Стаята, в която се намирах, напомняше кабинет на пътешественик — и то не само в пространството, но и във времето.

Най-напред биеше на очи окачен над бюрото размит импресионистичен портрет на Дзержински с тенис ракета в ръка. Около него бяха разположени азиатски оръжия — мечове, алебарди и някакви млатила. В ъгъла се чернееше манекен за уин чун с къси огризки вместо ръце, който приличаше на останки от изгорял летец.

Страничните стени бяха украсени с няколко снимки на Шмига, сложени зад стъкла. На една от тях той в униформа на генерал стоеше до известен банкер, който се усмихваше малко смутено, на друга беше сложил ръка на рамото на не по-малко известен бандит, вече покойник. И което ме порази, бандитът беше старателно ограден в траурна рамка с процеп, оставен специално, за да може Шмига да пъхне ръка в отвъдното.

На пода на кабинета имаше персийски килим — истински и сигурно доста скъп.

— Другарю гене...

— Владик — прекъсна ме Шмига. — За теб винаги съм просто Владик. И на „ти“.

— Добре — казах аз, — Владик. Ужасно ме радва срещата с приятел от детските години. И особено това, че твоите гвардейци ме оставиха жив.

— Ама какво е станало? — ококори очи Шмига.

Разказах му накратко за досегашните си преживелици и той недоверчиво поклати глава.

— Ама че измет — каза намръщен. — Изроди. Наредих им да ти дадат да подпишеш декларация за поверителност. А преди нея при нас винаги се прожектира такъв филм, та човекът не просто да драсне един подпис на хартията, а ясно да разбере какво ще стане при разгласяване. А те нищо ли не ти обясниха? И значи ти ей така, на сляпо, си се подложил на специалната процедура? Магарета мизерни... Е, нищо, ще потърсим и ще накажем виновниците. Ще видят те, мамка им, тринайсета заплата в твърда валута...

Шмига взе от бюрото бележник с профила на Данте Алигиери на корицата и известно време съсредоточено драска с химикалка върху хартията, при което аз веднага се досетих, че рисува в него същите профили на Данте, само че малки. Тези хора, кой знае защо, си мислят, че за целия дълъг двайсети век ние не сме изучили методите им на работа.

Той остави бележника и направи крачка към мен, сякаш със закъснялата си прегръдка възнамеряваше да изцери всичките ми душевни рани, но тогава звънна телефонът на бюрото му. Шмига изруга и вдигна слушалката. Слуша няколко секунди, а после лицето му стана мрачно и внимателно.

— Тъй вярно — каза той и затвори.

Вдигна очи към мен и виновно разпери ръце.

— Виждаш ли какво става. Днес няма да мога — бойна тревога. Хайде да се срещнем вдругиден и всичко ще ти обясня. Моля те, имай малко търпение и не се впрягай. Сега ще те закарат у дома. Не се тревожи, аз сам ще те намеря...

2

Може би все още бях под упойка, но у дома почти не мислих за случилото се. След като отмих малкото петънце кръв на ръкава на сакото си (така и не разбрах откъде се е взело), аз се нахраних без апетит и легнах да спя.

Ужасът започна посред нощ.

— Семьон — каза изведнъж на мозъка ми задгробен глас, — готов ли си за разплата, Семьон?

Отметнах одеялото и се повдигнах на лакти.

През прозореца грейше мистична луна, вятърът полюшваше завесите — всичко беше като в немска романтична трагедия. Моментът беше много подходящ да полудееш — или поне да се уплашиш до смърт. Аз постъпих точно така: уплаших се до такава степен, че останките от коса на главата ми се размърдаха.

Работата е там, че думите се разнасяха не някъде наблизо, а идваха от самия център на съществуването ми. Но това не беше така нареченият „вътрешен глас“, който ние всъщност само си представяме, а истински говор. Само че той долиташе от най-съкровеното вътрешно измерение, от което дотогава никой не беше говорил с мен. И това бе неописуемо злоещо.

— Кой си ти? — попитах аз и се огледах.

— Ти оскърби духа ми — каза гласът. — И сега аз ще ти отмъстя, у-у-у-у...

Написано на хартия, „у-у-у-у“ изглежда смешно, но когато гласът започна да вие в главата ми, това беше... Даже не знам как да го предам. Все едно бригадата затворници, строила моя одески апартамент, изведнъж възкръсна, прокара пъклен комин между носа и ухото ми — и в него забуча страдалческият вятър на ада.

Ощипах се, но не се събудих.

— Кой си ти? — попитах с трепет аз.

— Аз съм духът на говорителя Левитан — отговори гласът.

В първия момент се хванах на въдицата като шаран.

— Аз... много се радвам — казах смутен. — За мен е голяма чест. Посветил съм много време на изучаването на вашето наследство, Юрий Борисович. А като дете даже работех над дикцията си на челна стойка — четох, че вие сте правили така...

— Още от дете си се гаврил със светлата ми памет, шибана свиньо.

Тук проумях, че това е някакъв номер — един интелигентен евреин, който цял живот е работил в радиото, няма да каже такова нещо даже на пияна глава. А още повече от оня свят.

— Не съм се гаврил — казах аз, като се стараех в гласа ми да се долавя лично достойнство, и съвсем неочаквано за себе си преминах към интонациите на Левитан. — Подражавах. И го правех с голямо уважение. А вие, ще ме прощавате, не сте никакъв Левитан.

— Защо смяташ така, нищожен червей? — попита гласът и пак нададе вой.

Воят отново прозвуча много убедително, но думите ме впечатляваха все по-малко и по-малко.

— Защото Левитан никога не би казал „шибана свиньо“ — отговорих аз. — Той е бил възпитан човек с добри гени и никога не би употребил такива думи, даже ако наистина мислеше така за мен.

— Какво можеш да знаеш ти за великия Левитан, мизерни човече — продължи да вие гласът.

Сега вече разбрах кой говори с мен.

— За самия Левитан не знам много — спокойно отвърнах аз. — Но добре знам как е говорил. И съм убеден, че даже от оня свят не би тръгнал да провлачва „а“-тата като московски таксиджия. А пък и този лаф „мизерен“ няма как да го чуя точно от него. От всичките ми познати го използва само човек на име Владик Шмига.

— Разконспирира ме, а? Гледай ти — каза Шмига разстроен и изрече сложна ругатня на майка, толкова мръсна, че изведнъж си спомних колко беззащитен е човек пред лицето на природата и колко страшна е биологичната му съдба.

Това напълно ме лиши от способността да се препирам по-нататък и аз само подсмъркнах в отговор. Шмига се разсмя с цяло гърло.

Трябва да кажа, че смехът беше далеч по-ужасен от воя му. Току-що извоюваното от мен психично равновесие отново се наруши,

защото аз осъзнах: даже ако с мен наистина говори Шмига, нищо не пречи гласът му по съвместителство да бъде и глас от ада. Ще избързам напред и ще кажа, че от този момент нататък това подозрение не ме е напускало.

Не знам дали Шмига разбираше какви вихри бушуват из похабената ми от френски екзистенциализъм душа. Мисля, че мъчителите като него, били те от физическия или от духовния свят, не са съвсем наясно как точно техните жертви преживяват изпращаното им страдание — знаят само, че последните изпитват болка и приблизително усещат нейната интензивност.

— Добре — рече той, след като се посмя, — браво. Аз си мислех, че ще издържа по-дълго. Поне разбра ли откъде говоря с теб?

И чак тогава най-после проумях.

— Зъбът? — попитах.

— Именно. Реших да проведа уводна беседа по секретния специален канал. И вече я провеждам. Махни си пейсите от ушите, слушай ме добре и да не си посмял да плюскаш по време на инструктажа... Готов ли си?

Аз легнах на леглото и казах:

— Готов съм.

Шмига говори около час.

Към края на това време започна да ми се струва, че в главата ми кипва чайник и че капакът му всеки момент ще изхвърчи от парата. Но смисълът стигаше до мен ясно, макар да не разбирах много от техническите подробности, с които беше изпъстрена речта на Шмига. Подозирам, че и той самият не ги разбираше — по паузите в разказа му се усещаше, че четете научните термини и цифрите от лист хартия. Аз ще пропусна всичко това, още повече че не го и запомних както трябва.

Същността обаче беше следната.

В епохата на залеза на СССР московските психиатри започнали да получават оплаквания от някои граждани за говорещи гласове в главите им. Гласовете съобщавали какво става по света, понякога пеели, понякога хулели историята на Родината, а понякога с доволно примляскване разказвали за чудесата на животворния пазар.

Най-разпространената диагноза в тези случаи била „вяло протичаща шизофрения на фона на остра информационна

интоксикация“, или „перифрения“, както кръстили новата болест по аналогия с „перитонит“ и „перестройка“.

Първоначално на болните се назначавала лоботомия, но отстраняването на челните дялове на мозъка се оказало нискоэффективно. Някои пациенти били успешно излекувани с помощта на други силно действащи процедури от старата съветска школа, но такива случаи били редки и след това тези хора повече не се върнали към пълноценна трудова дейност.

В опит да разберат по-добре какво става лекарите се захванали да анализират какво точно говорят гласовете. И тогава направили поразително откритие — оказало се, че те повтарят изцяло програмите на московските радиостанции. С други думи, болните по загадъчен начин ловели радиосигнали без радио.

Докторите започнали да проучват има ли нещо общо в биографиите на пациентите. Установили, че малко преди появата на гласовете те всички са посетили една и съща експериментална стоматологична клиника, където са им сложили пломби от нова биметална сплав.

Така било направено откритието, че зъбна пломба с определена форма, изработена от биметална пластина, може да работи като радиоприемник посредством минималните потенциални разлики, натрупващи се в кухината на зъба. От този феномен се заинтересували специалните служби и ограничили свободния достъп до информацията — или я заменили с дезинформация. Стоматолози излекували болните от перифрения и по-нататъшната разработка на говорещите пломби била поверена на съвсем друго ведомство.

Работата продължавала до края на деветдесетте години, като периодично спирала заради недостиг на финансиране. Постепенно успели да създадат пломба, която не само приемала сигнал и го преобразувала в звукова вълна, проникваща в слепоочната кост, но можела да извършва и обратната трансформация — да превръща речта в електромагнитен импулс, който след това да се излъчва в пространството. Предполагало се, че такива пломби ще могат да се поставят например на разузнавачи и диверсанти, за да се въоръжат с ултракомпактна система за свръзка.

Скоро станали ясни достойнствата и недостатъците на новия метод. При промяна в състава и конструкцията на пломбата тя можела

да се настрои с голяма точност така, че да приема определена радиочестота, като изключва всички останали сигнали. Пломбата можела да приема предаване от голямо разстояние. Но пък заради недостатъчна мощност обратният сигнал можел да се лови само на разстояние от няколко метра и дори за това било необходимо обемисто оборудване.

В крайна сметка новият тип връзка не намерил военно приложение. Службата на външно разузнаване също не проявила интерес към него — това било време на разцвет на интернета и предаването на информация по радио им се струвало отживелица.

Но наскоро разузнаването отново се заинтересувало от това съветско откритие, само че вече със съвсем други намерения.

— По-нататъшната информация — избоботи Шмига в разтопения ми мозък — е толкова секретна, че мога да ти я съобщя само на ухо при лична среща. И не се учудвай, Семьон, ако след това ти отхапя ухото и го изям.

Впрочем аз тогава не разбирах, че всичките тези негови „махни си пейсите от ушите“ и „ако ти отхапя ухото“ не са ръмжене на звяр, който постоянно ти напомня колко е страшен, а тъкмо обратното — своеобразна мечешка ласка, тромаво намигане към нашето детство. Всъщност Шмига беше много самотен човек и репресираната нежност, на която не беше намерил приложение в живота си, неволно излизаше от него на болезнени уродливи съсиреци — като сперма от монах, заспал пред олтара.

3

— Полковник Добросвет ни очаква — каза Шмига, когато ме закараха в една добре известна на всеки московчанин сграда. — Той всичко ще ти обясни. Забележителна личност, така че гледай да му се харесаш. Ще работи с нас.

Това, дали аз ще работя с него, като че ли дори не подлежеше на обсъждане. Подобна наглост ме обезкуражаваше.

По пътя Шмига ми разказа нещичко за този човек. Преди се казвал другояче, но сега го наричали точно така — полковник Добросвет, като една дума заместваше собственото и фамилното му име. Той завеждаше отдела за специални вещества и променени състояния на съзнанието — но доколкото разбрах от случайно подхвърлена фраза, беше не просто нарководилърът на ФСБ^[1], а нещо като главен консултант по духовно-езотерични въпроси.

Шмига се отнасяше с огромно уважение към Добросвет — личеше си най-малкото по това, че той, генералът, ме водеше на среща при полковник. По думите на Шмига в годините, когато Гайдар спасил страната от глад, а Чубайс от студ, Добросвет на няколко пъти опазил Русия от набези от кетаминовия космос, като с чудовищни усилия успял да удържи зоната на конфликта в границите на собствената си психика, която в резултат от това сериозно пострадала.

За подвига си той получил Златна звезда на герой на Руската федерация. След този травмиращ опит Добросвет приел езичеството, но все така си останал свободомислещ човек и бил готов да предостави в наше разпореждане цялата си огромна ерудиция и опит.

Добросвет ни чакаше в празната актова зала.

Той беше още млад човек — нисък, пълен, с рижава брадица и светла коса. Беше облечен изключително странно: ризата му беше пищно бродирана със славянски орнаменти, а зад раменете му се полюшваше сламена пчеларска шапка. В ръката си държеше резбована тояга, увенчана с напукано брадато божество. Целият му вид излъчваше спокойно благодушие и дори някакъв летен мързел.

— Седнете, приятели мои — каза той.

Ние с Шмига седнахме на първия ред, а пчеларят се покачи на сцената, подпря тоягата си на стената и започна да се разхожда пред нас, като замислено се почесваше по брадицата. Видях, че е обут в сложно изплетени антични сандали от лико. Това негово крачене започваше вече да ми омръзва, но Шмига продължаваше да седи спокойно.

— Кажете, Семьон Исакович, вие вярващ човек ли сте? — изведнъж попита Добросвет. — Обаче честно.

Шмига се обърна и ме изгледа много внимателно.

Аз свих рамене.

— Даже не знам какво да кажа. Вярвам, че има нещо. Някаква сила, която... Въдворява ред. Но не ходя на църква. И на синагога, ако това намекувате, също.

— И сте далеч от религиозната схоластика и метафизика?

Разперих ръце, за да покажа колко съм далеч.

Добросвет кимна, сякаш точно такъв отговор беше очаквал. След като покрачи още малко по сцената, попита:

— А как се отнасяте към убедеността на някои граждани, че евреите управляват света? Дълбоко в себе си не споделяте ли тази гледна точка?

— Запознайте ме с някои от тези евреи — отговорих аз. — Или поне ми дайте някакъв телефон. Струва ми се, че те съвсем са ме забравили.

Добросвет отново кимна и продължи да ходи по сцената.

— Може би — каза той със загадъчна усмивка — ще направим точно това. И вселенският управник може да се озове даже по-близо, отколкото си мислите.

— Тъй, тъй — потвърди Шмига.

— Какво имате предвид? — попитах аз напрегнат.

— Да не прищорваме събитията — каза Добросвет. — Аз бих искал, *mon cher*^[2] Семьон, между нас първо да се създадат отношения на доверие. За това са налице всички необходими условия. Искам веднага да кажа, че ние в нашата организация отдавна сме се отърсили от пещерния антисемитизъм, от който страдаха много длъжностни лица в Руската империя и Съветския съюз.

— Неофициално мога да добавя — подхвърли Шмига, — че ние смятаме разпването на Исус Христос за част от вътрешните работи на еврейския народ.

Добросвет ме изгледа изпитателно, сякаш очакваше благодарна реакция на такъв щедър аванс.

— Благодаря за разбирането — кротко казах аз.

— Та така — продължи той, — по въпроса кой управлява света. Разбира се, топ апи^[3] Семьон, това не са евреите. Но не е и някой друг народ или формално организирана компания от хора, макар че някои членове на Билдербергската група, прекалили с четенето на антиглобалистки брошури, се залъгват с такива мисли. По-скоро световната власт представлява нещо като блуждаещо светло петно, в което попадат ту едни, ту други — едни за дълго, а други само за няколко секунди. Подробният анализ на това петно ще ни отнеме много време, но за нашите цели е достатъчно да кажем, че в него често се появяват хора, които най-общо се наричат „американска религиозна десница“. Вие сте чували за тях, нали, Семьон?

Аз направих неопределен жест, който можеше да означава всичко в диапазона от „чувал съм много пъти“ до „разкажете ми, ако обичате“.

— Тогава — продължи Добросвет — ще ви обрисувам накратко духовно-политическите възгледи на тази публика. И така, американската религиозна десница са хора, които смятат, че видимият от нас свят бил създаден за шест дни от Бог, който отначало избрал в качеството на любим народ едно номадско племе от синайски скотовъди, но после с трагичната си гибел на кръста променил завета по такъв начин, че в крайна сметка избраното племе се оказали Съединените американски щати. Дотук ясно ли е?

— Не съвсем — честно казах аз.

— Нищо чудно — усмихна се Добросвет. — Метафизиката на религиозната десница е крайно сложна за възприемане. Духът на синайската пустиня, беседващ с вождовете на номадите, за тях представлява Първопричината, Алфата и Омегата, Богът с голяма буква „Б“. И то Бог не в онзи смисъл, в който, по мнението на суфиите или сикхите, той е абсолютно всичко, а в тясно ексклузивен. Духовете на останалите пустини вече не са Бог, а всички останали страни не са богоизбрани. Догмата за богоизбраността на Америка, която религиозните десни постоянно се опитват да превърнат в основа на

реалната политика, съвсем малко се отличава от догмата за непогрешимостта на папата. От нея следва, че всичко, което Америка прави, е правилно, морално и справедливо по простата причина, че го прави Америка. В една или друга степен така мислят значителен брой американци...

Докато слушах брътвежите на този хванат от гората философ, кой знае защо си спомних за леля Люся, която живееше в Одеса през две улици от нас. Племенникът ѝ Алик беше с десет години по-голям от мен — когато аз тепърва тръгнах на училище, на него вече му растяха ясно забележими бакенбарди. Той беше единственият одески евреин, когото помня да е вярвал в Бога, както си му е редът, и Бог му помогна — Алик замина за Америка и отвори на „Брайтън“ магазин за колбаси, толкова кашерен, че там увиваха салама само в списание „Ню Йоркър“, отлежало две седмици, за да може от хартията да се изпарят всички аромати. И хората, на които им се свидеше да купуват списанието, всеки ден си купуваха от него салам, защото смятаха, че по този начин безплатно поддържат културната си ерудиция на световно ниво. Макар че Алик, разбира се, не беше глупак и включваше стойността на списанието в цената на крайния продукт, та дори прибавяше и прилична надценка.

Но аз се подчиних на смътния си инстинкт и реших да не разказвам на Добросвет и Шмига този симпатичен куриоз.

Междувременно Добросвет навлизаше все по-навътре и по-навътре в словесните дебри:

— Ако се замислим, в сравнение с тази картина на света миогледът на германските нацисти ще ни се стори пример за научен позитивизъм. Защото нацистите са се провъзгласявали за избрана раса въз основа на подборка от наукообразни тези — като например претенции за свършена форма на черепа. Теоретично е било възможно да се измерят с пергел много различни черепи и научно да се докаже на Хитлер, че не е прав. На религиозните, десни нищо не може да се докаже, тъй като в техния случай няма нищо такова, което да може да се измери с пергел. Те се смятат за богоизбрани единствено въз основа на вярата си, че са избрани от Бога. Освен това се опират на мъгляви пророчества от съмнителни древни книги, чийто заложник в крайна сметка става целият световен исторически процес. Само като

си помисли човек, че тези хора от време на време получават контрол върху американското ядрено копче, направо страх да го хване...

Телефонът на Шмига засвири. Той погледна екранчето и не отговори на обаждането. Лицето му обаче стана някак по-мрачно.

— Виден представител на религиозните десни е сегашният президент на САЩ Джордж Буш — продължи Добросвет. — И тук искам да отбележа нещо важно. Либералните средства за масова информация на Запад усърдно внедряват в масовото съзнание мисълта, че четирийсет и третият президент на САЩ е пълен идиот. Английските карикатуристи го изобразяват във вид на маймуна с космати уши и свита на тръбичка уста. Нюйоркските комици сравняват Буш даже не и с Хитлер, а с някакъв тъп имбецил с щръкнали уши, който би могъл да стане Хитлер, ако имаше повече мозък в главата си. Но възпитаникът на Йейл Буш, разбира се, изобщо не е вулгарен простак, попаднал по чудо във властта. Него само го позиционират по този начин. И което е най-интересното, с това се занимава преди всичко собствената му пиар служба.

— Но защо? — попитах аз.

Добросвет мъдро се усмихна.

— Семьон — каза той, — на нас наистина ни е трудно да разберем такъв подход. Русия е последната крепост на древната евроазиатска култура. Нейните традиции изискват медийният образ на висшите длъжностни лица да отразява преди всичко онова уважение, което народът, поверил им съдбата си, изпитва към тях. А в Америка се цени не блясъкът на безупречния стил, а способността да се докопаш до сърцето на тъпия червендалест избирател, заради което превръщат рафинираните възпитаници на елитни университети в прости момчета от народа, от които и селяндурите в Бирюльово могат да настръхнат...

Шмига погледна часовника си и попита:

— А ти как мислиш, Семьон, в Бирюльово ще настръхнат ли от Буш?

— Зависи с каква скорост Буш ще ги връхлети — дипломатично отговорих аз.

Шмига кимна удовлетворен.

— Тази пиар стратегия — продължи Добросвет — обяснява славата на нечленоразделно говорещ малоумник, която преследва Джордж Буш още от губернаторските му години. Всеки път, когато

либералните медии започнат да се подиграват на обносните на президента или да злорадстват над поредния му „бушизъм“, някъде в Средния запад потенциалният избирател свива юмруци от гняв срещу увълчилите се мултикултурни елитаристи и в касичката на републиканците пада поредният глас. По наши сведения „бушизмите“ се измислят от специална креативна група към екипа на президентските спийчрайтъри, която се нарича *Dubya squad*^[4]. Би било опростенческо обаче да се смята, че медийният образ на Джордж Буш е сто процента фалшив. Ревностната му религиозност, която привлича към него консервативния електорат, е сто процента искрена, макар и малко необичайна за такъв блестящо образован човек като четирийсет и третия американски президент.

Шмига още веднъж погледна часовника си.

— Това странно на пръв поглед противоречие между университетско образование и вяра в сбирщина от най-дивашки суеверия — въодушевено продължи Добросвет — е било разрешено преди повече от хиляда години от християнския богослов Тертулиан. *Credo quia absurdum est*, твърди той. Вярвам, защото е абсурдно...

— Приключвай, Добросвет — прекъсна го Шмига. — Че вече и на латински мина. Ще има време по-нататък. Ти кажи за най-важното, докато аз съм тук.

Добросвет се изкашля, после се озърна, сякаш да провери дали все още сме сами в залата. — Накратко, Семьон, да не те мъчим дълго — каза той приглушено. — В зъба си Буш има същата пломба като теб. А за това знаят трима души. Сега вече четирима. Четвъртият, за да си наясно, е зъболекарят.

— Така — отвърнах аз, докато бързо размишлявах, — така... Ами това е много опасно — да се знаят такива неща. Е, зъболекарят, ясно, той е ваш агент. Вие двамата — също е ясно. А аз защо знам за това?

— Ами защото — прошепна Шмига и се надвеси направо над лицето ми — ти сега ще работиш Бог. Бог, който ще говори с Буш и ще му дава правилни съвети.

Потрябвах ми няколко секунди, за да проумея смисъла на тези думи. После погледнах Шмига в очите. Със същия успех можех да гледам две безумни оловни копчета.

— Владик — опитах да почукам на вратата на разума му аз, — ти още в детските си години написа в личното ми досие, че аз говоря със смешен еврейски акцент. И това е самата истина. Как според теб ще мога да се представя за Бога?

— При теб това е допълнително достойнство, Семьон — намеси се Добросвет. — Изобщо не е недостатък. *Credibile est, quia ineptum est!* Правдоподобно е, защото е нелепо! Ако Бог може да избере за свой народ номадско племе от скотовъди, защо този Бог да не говори с еврейски акцент? За американските религиозни десни ще бъде двойно по-убедително.

— Но аз съм човек, незапознат с въпросите на вярата. Буш бързо ще разбере това.

— Не се тревожи, Семьон — каза Шмига. — Ние ще те подготвим. Добросвет е разработил специален експресен курс. Утре се нанасяш в нашата база извън града. И следващите два месеца ще бъдат доста напрегнати за теб.

— Но защо аз?

— Дълго търсихме изпълнител — отговори Шмига. — Както разбираш, трябва добър английски. Но по-важното е... Че трябва извънредно особен талант. Бог не може да говори като всички хора. Ще ти стане смешно, но аз изведнъж си спомних за нощните ти представления. Чисто проформа преровихме информацията. Излезе, че си в Москва. Не само това, ами и преподаваш английски. Ходихме на твоя курс, слушахме те. И разбрахме, че нямаме втори такъв кандидат.

— А ако се откажа? — попитах аз.

— Най-вероятно ще пострадаш при автомобилна катастрофа — каза Шмига. — И аз ще плача, честна дума. А направиш ли всичко както трябва, ще ти дадем един милион американски долара и ще те пуснем. Не се бой, няма да те излъжем. За нас това са смешни пари. Даже няма нужда да ги осчетоводяваме.

— Операцията се казва *Burning Bush* — добави Добросвет. — Дадохме ѝ английско име, защото в него има два смисъла, които веднага ще разбереш. Горящ храст — това е едно от библейските лица на Бога. Е, а пърленият Буш си е пърлен Буш...

[1] Федерална служба за сигурност на Руската федерация. — Бел.прев. ↑

[2] Драги ми (фр.). — Бел.прев. ↑

[3] Друже мой (фр.). — Бел.прев. ↑

[4] Букв. „Отрядът на W“, Dubya — W, инициалът на второто име на Джордж Буш, произнесен на тексаски диалект; прякор на Буш (англ.). — Бел.прев. ↑

4

Досещах се, че заниманията едва ли ще се провеждат в класна стая. Но не очаквах, че ще се провеждат във вана.

Всъщност тя изглеждаше като сива цистерна с люк откъм късата страна. Цистерната стоеше в малка жълта стая, която приличаше на торпеден отсек на подводница. Това беше експериментално и както си му е редът, секретно изделие на военнопromишления комплекс, така наречената „камера за сензорна депривация“, същата, в която Добросвет някога беше извършил своите невидими за света подвизи. Сега я бяха пренесли в специално оборудвана база на свързочни войски, за която ще разкажа малко по-късно.

Устройството на камерата се оказа повече от просто — в изработената от композит цистерна беше налят свръхконцентриран солен разтвор с плътност приблизително като тази на водата в Мъртво море, загрят до телесна температура. Освен това там имаше вентилационни прозорчета и копчета „осветление“ и „тревога“. Ваната се наричаше „изделие «Самашки-1»“.

Ще избързам малко и ще кажа, че няколко години по-късно на пазара се появи търговска версия на тази камера с наименование „Самадхи-1“, но в нея не беше останала и следа от високотехнологичния военен шик — тя представляваше тесен пластмасов моливник от най-нискобюджетен вид.

— Ако се захванем да учим теория, Семьон — каза Добросвет при следващата ни среща, — това ще ни отнеме много години. Пък и съвсем не е сигурно, че ще има полза, тъй като по този въпрос има много теории и никой не знае коя от тях е правилната. Нещо повече. Всички религии и духовни учения спорят помежду си по много поводи, но са единодушни в едно — да се обясни на човек какво е Бог, е невъзможно. По-точно на човека може да се обясни концепцията за Бог и тя ще стане част от умствения му багаж. Но това не значи, че човекът ще познае Бога. Значи, че на гърба му ще се стовари още един

куфар с вехтории, който той ще помъкне със себе си към гробищата. Бог може само непосредствено да се преживее.

— Вие имали ли сте такова преживяване? — попитах аз колкото може по-невинно.

— Не е там работата — отвърна с безметежна усмивка Добросвет — дали аз съм го имал. Работата е, че ти трябва да се сдобиеш с такова, и то в определените от ръководството срокове.

— А за какво ни е това?

— Семьон — каза Добросвет, — ти трябва да убедиш Буш, че си Бог. А пък Буш изобщо не е глупак. Как смяташ да го направиш, ако не можеш да влезеш в образ?

— В какъв образ?

— Точно това ни предстои да разберем.

И той опря длан в сивата стена на цистерната.

Заниманията протичаха, както се изрази веднъж Добросвет, „по класическата схема“, макар че аз не разбирах много-много какъв смисъл влага в тези думи.

В началото той лично ми даваше да изпия чаша квас с разтворени в него „катализатори на осъзнатостта“, както ги наричаше. Трябва да кажа, че аз не можех да понасям квас и всеки път го молах да го замени с някакъв сладък софт дринк, но Добросвет отказваше, като твърдеше, че квасът дава най-добър метаболичен ефект. Аз не му вярвах и предполагах, че причината тук е езическо суеверие, но нищо не можех да направя. Доколкото схващах, в квасната му психеделия нямаше постоянна рецептура и той през цялото време експериментираше, но една от работните съставки беше веществото ЛСД-25, което по негови думи при мен почти нямаше ефект.

Веднага искам да отбележа за любителите на психотропните средства — не се опитвайте да повторите нито един от тези опити! Нищо няма да ви се получи, защото специалистите, които се занимаваха с мен, разполагаха със секретни вещества, достъпни само на фармаколозите от специалните служби, и вие никога няма да успеете да създадете повторно онази формула, която водеше до описаните по-долу резултати. Само ще нанесете непоправима вреда на психиката и на здравето си — както в крайна сметка стана и с мен.

След като с отвращение поглъщах кваса, аз запушвах ушите си с гумени запушалки, пъхах се в цистерната, затварях след себе си люка,

обръщах се с гръб напред и внимателно лягах в загрялата до телесна температура вода. Водата беше толкова обилно подсолена, че аз плувах в нея като поплавък — и след няколко минути съвсем преставах да я забелязвам.

В тъмната и леко задушна камера нямаше никаква разлика дали очите ми са затворени или отворени, защото виждаха едно и също — гъстокосместа чернилка. Скоро спирах да усещам тялото си и си спомнях за него само тогава, когато то в бавния си дрейф се натъкваше на някоя от стените. Но постепенно преставах и тези редки сблъсъци и наоколо не оставаше нищо освен предвечна тъмнина. Общо взето, всичко ставаше досущ като преди сътворението на Земята — само Божият Дух не се носеше над водата.

И тъкмо това Добросвет се канеше да поправи.

Аз постепенно свиквах със случващото се и няма да досаждам на читателя с подробни описания на преживяванията си. Случваше се да ме спохождат и кошмари, когато се налагаше да натискам копчето „тревога“ (след това бързо ме измъкваша навън и ми даваха да пия силен чай), имаше периоди, когато чисто и просто заспивах и тогава ме събуждаха с леко почукване по цистерната.

Имаше и такива сеанси, когато изобщо нищо не се случваше — все едно не бях психонавт, легнал в камера за сензорна депривация, а копърка в доматен сос, постигнала абсолютно единство с мирозданието и не мислеща вече за нищо.

Но към края на третата седмица моите всекидневни сесии (всяка от които траеше около три часа) започнаха много да приличат една на друга.

Отначало аз потъвах в обичайните си мисли — и то толкова дълбоко, че съвсем забравях къде се намирам и защо. Случваше се да си спомням за Одеса от детските си години, мислено да си разчиствам сметките с някоя гадина от курсовете *Intermediate Advanced* или тъжно да размишлявам как накрая сигурно ще ме убият — все пак тия изроди не могат да пуснат човек, на когото са успели да разкажат толкова много.

Но приблизително след половин час (или час — точното време зависеше от състава) квасът на Добросвет започваше да действа и картината се променяше.

Напорът на мислите отслабваше, сякаш на тях им ставаше все по-трудно да ме настигат с кривите си черни крачета. После те съвсем се изгубваха и ставаше ясно, че аз не съм Семьон Левитан, за когото знам всичко, а някакво безименно присъствие, пронизано от припламвания на редки и много красиви светлинки. И за това безименно присъствие не знаех нищо, защото за него по принцип нямаше какво да се знае. В него можеше само да се пребивава, а започнеш ли да се мисли за него, мислите изцяло го засенчваха.

Тогава там, където то проблясваше допреди миг, отново се пръкваше опротивелият мислител и познавач.

Но не ми оставаше време да анализирам тези преживявания — щом квасът започнеш да действа с пълна сила, моят радиозъб оживяваше.

Когато за пръв път заговори монтираният в мен глас на Родината, аз щях да се удавя от уплаха. От първото ми събеседване с Шмига насам зъбът все мълчеше и никой не ме беше предупредил, че възнамеряват да го използват.

И изведнъж моята най-съкровена дълбочина заговори със звучен женски глас:

— Според Бердяев за Бога е неприложима нисшата човешка категория на господството. Бог не е господар и не господства. На Бога не е присъща никаква власт, несвойствен му е стремежът към могъщество, той не изисква робско преклонение от поробения. Бог е свобода, той е освободител, а не господар. Бог дава чувство за свобода, а не за подчинение...

И така нататък.

Онзи, който вижда тези думи на хартия, едва ли ще разбере какво се случваше в тъмната камера, където те действаха по съвсем различен начин от обичайната човешка реч. Думите сякаш прорязваха от край до край съзнанието ми, като изцяло го запълваха със значението си, и за времето, през което звучаха, се превръщаха в единствената и окончателна реалност.

Цялата работа се дължеше на кваса на Добросвет. Той постоянно експериментираше със състава му и ефектът беше ту по-слаб, ту по-силен — но всеки път ми се налагаше да осъзнавам взривяващите се в мозъка ми смисли с някаква задгробна необратимост. Аз пропадах в начертаната от тях бразда, за да умра мъчително в нея като зърно, на

което тепърва предстои да покълне. Всеки път това беше агония, защото във влажния черен мрак изобщо нямаше къде да се скрия от звучащите в черепа ми гласове — и аз ставах плячка на всеки настигащ ме шепот.

Добросвет и Шмига организираха моя тренинг с присъщия на ведомството им цинизъм. Те канеха в центъра за подготовка най-различни хора, настаняваха ги пред микрофон, уж за да участват в радиопредаване, и ги молеха да споделят нещо съкровено — да кажат нещичко за Бога. Обикновено от всекиго очаквах да запълни петнайсет-двайсет минути ефирно време.

Ако пред микрофона се озвеше свещеник, той най-често четеше свещени текстове на своето вероизповедание. Актьорите декламираха някой художествен откъс, посветен на Всевишния, обикновено стихове. Философите навлизаха в малко разбираеми за мен метафизични дебри.

Изглежда, всички тези хора предполагаха, че служат на добра кауза, а изреченото от тях ще стигне по някаква вътрешна радиомрежа на ФСБ до прозяващите се оперативни работници и ще ги направи малко по-човечни и добри. Те изобщо не можеха да си представят, че думите им принудително се трансформират в психична реалност в мозъка на един потопен в черна вечност човек, изцяло лишен от обичайния имунитет към чуждата реч.

Колкото и странно да прозвучи това, най-много ме радваше ислямската духовна образност — макар че предаващите я гласове, ако се съди по разбойническата им дрезгавост, принадлежаха на временно вписани във вертикала чеченски бандити, които сигурно биха ме заклали, без да им мигне окоето: „Истина е, Всемогъщият Бог има вино за приятелите си и то е такова, че когато го пият, ги опиянява; опиянени, те се радват; възрадовани, те се отпускат; отпуснати, те омекват; омекнали, те се очистват; очистени, те постигат; постигнали, те се съединяват с божественото; съединили се, те губят различията...“. Не разбирах какво ми казват тези думи, но душата ми разбираше и се успокояваше, и се радваше от нещо.

За малко повече от два месеца подготовка през моя размекнат в тъмното ум преминаха разсъдливите хасиди на Мартин Бубер, прекрасното голо момче на Майстер Екхарт (той пък беше католик), Кришна от Бхагавад Гита, Парабрахман и Атман, Лотосът на Даниил

Андреев, съкровеният човек на Якоб Бьоме и много други форми, чрез които човек прозира Вседържителя.

Но най-поразителното беше, че в този странен опит слушателят не бях точно аз. Гласовете се обръщаха не към Семьон Левитан, а към някакъв негов аспект, загадъчен и тайнствен за самия мен.

Излизаше точно като в онзи одески виц за дамата с кученцето, която се качва в такси. Таксиджията се обръща и пита: „Къде отиваш с кучката?“. Дамата, то се знае, казва: „Това не е кучка, а пес“. А таксиджията ѝ вика: „Не говоря на вас, мадам“. Та така и в моя случай. Възвишените и велики умове говореха не с мен, а с някакво седящо на задната седалка на ума ми кученце, което единствено имаше смисъл и стойност за тях — а мен не ме и поглеждаха.

Беше ми малко обидно и от време на време започвах да размишлявам: а кой всъщност съм истинският аз? Семьон Левитан или това незнайно кученце? Но отговор нямаше. Общо взето, във великото „Аз и Ти“ на Мартин Бубер засега беше наличен само елементът „Аз“, а и за него ставаше все по-неясно в кой ъгъл на цистерната със солена вода трябва да се търси.

Няма да преразказвам чутото в онези дни. Тук няма тайна — свещените книги на човечеството са отворени за всички, световната философия и поезия — също. Естествено, научих много нови неща — но не може да се каже, че започнах по-добре да разбирам Бога. Напротив, за него ми беше ясно все по-малко и по-малко. И скоро аз се превърнах в листо, потрепващо от всеки смислов полъх — моята беззащитна душа се плашеше всеки път, когато отекващите в нея редове бяха страховито тъмни, и се радваше, щом те се окажеха добри, светли и прости.

А понякога ми рецитираха такива стихове, че тези чувства ме спохождаха едновременно:

*В пътя ги спъва лукава кохорта.
Изтокът златен събужда полята.
Бог е невинен в смъртта и в живота.
Мъките само спасяват душата...^[1]*

И постепенно разбрах какво се очаква от мен: точно така да гръмнат и моите думи, пълни с непостижима простота, в чуждото съзнание, да го оглушат и да го отвлекат, както се отвлича автобус или самолет.

[1] Борис Чичибабин. Нощю черниговской с гор араратских... — Бел.прев. ↑

5

Сеансът на сензорна депривация, в който се случи най-важното събитие в живота ми, се запечата в паметта ми до най-малката подробност.

Всичко започна както обикновено. Близко четирийсет минути след като се потопих в солената вода, квасът на Добросвет започна да действа и аз напълно се слях с тъмната влажна тишина. Редките мисли, които се появяваха в главата ми, се струваха сами на себе си толкова тромави и непохватни, че сякаш засрамени от своята уродливост, изчезваха веднага щом отраженията им изникнеха в огледалото на неподвижния ми ум.

И изведнъж това равно огледало бе строшено като с парен чук от гръмналия в мозъка ми бас:

*— О, ти, в пространството безкраен,
в материята с мощна власт,
правечен и недосегаем,
безлик и с три лица пред нас!
Дух вездесъщ и дух единен,
незрим за място и причина,
неразбираем в жизнен срок,
изпълва всичко и раздава,
гради, съдържа, съхранява —
наричаме го ние Бог!^[1]*

С мазните си интонации четецът напомняше типичен говорител от някое московско FM радио. В ума ми веднага изплува образът на един такъв безмерно нагъл, хлъзгаво-развъртян и захитряло-пробивен субект на пазарните отношения, въоръжен с последен модел смартфон. Изглежда, помощниците на Шмига бяха решили да икономисат откъм актьори и бяха наели евтинко един от ония младоци, които усмърдяват

ефира с рецитациите си за изгодни кредити и мигновена продажба на жилищна площ.

Аз обаче се отнесох — и се замислих за това, че московският радиобизнес заслужава истинско уважение за способността си да паразитира върху западните поп хитове, които сами по себе си са изцяло паразитни: все пак трябва да умееш не просто всекидневно да смучеш кръв от вампирите, ами наред с това и силно да тровиш въздуха над огромна територия...

Впрочем, мислех си аз, едно е самият ти да въртиш такъв бизнес, а съвсем друго — да слушаш радио. Това не бива да се прави никога, особено зад волана.

Седи си човек зад волана, гледа в предното стъкло, зад което ви е ясно какво става, и изобщо не забелязва какви заострени смислови харпуни се вливат в съсредоточения му в пътя мозък. То е, ще ме прощавате, като да стои разкрачен като рак без гащи в състояние на хипноза и даже да не вижда кой и в какъв ред му се намърдва отзад — а тук-таме на опашката да върти сделки търговският отдел на радиостанцията.

А пък освен реклама там има и песни. Те по принцип трябва да се анализират с психиатър куплет по куплет. Ей така като покараш кола един ден из Москва — и ставаш иззад волана остарял и помъдрял с десет години, с особен блясък в очите и с твърдото намерение още утре да теглиш кредит със смешна лихва... Да му се не види, та нали и всичко, което заобикаля човека в съвременния град, е практически от същото естество. Как изобщо да се замислиш за Бога.

Тогава осъзнах, че съм потънал твърде надълбоко в размисли за радиобизнеса — и всичко това защото такава стихотворение трябва да се рецитира от човек, който има най-малкото наченки на безсмъртна душа. Същевременно аз не пропуснах нито един ред от стиховете, защото моят освободен от тялото ум развиваше поразителна скорост: цялата тази върволица от мисли отне само миниатюрна частица от секундата.

*— Не могат люде просветени,
от твоя сложен свят родени,
в делата ти да търсят блик:*

*когато мисълта ни дръзва
да те докосне, в миг замръзва
във вечността пред дух велик^[2]*

Неочаквано мисълта ми дръзна да се възнесе към нещо безкрайно високо и прекрасно и тутакси, както беше обещано, замръзна. Но преди да замръзне, аз все пак успях да разбера, че такъв невъобразим полет нагоре е възможен и че това прекрасно наистина съществува във връхната му точка...

*— Ти сам дълга си ще узнаеш
и сам от себе си сияеш,
от тебе светлина роси.^[3]*

Когато блесналата ослепителна светлина, в която ме превърнаха тези редове, отново се смени с влажна тъмнина, аз проумях, че днес Добросвет ми е дал някакъв особено мощен коктейл — и е форсирал увисналия ми в безтегловност ум.

Налагаше ми се да преживявам смисъла на всяка дума с невиджана сила и яснота. Аз не просто се прониквах с чуждия мистичен опит — той ставаше мой. Обзе ме страх, защото осъзнах: само да се отпусна и тия агентурни изроди наистина ще ме накарат да позная Предвечния.

*— Като искрици устремени
слънца ти раждаш и вселени...^[4]*

Видях тези искри — или по-точно пак ги мернах. След кваса те започвах да се роят в тъмното горе-долу на четирийсетата минута от всеки сеанс, но можех да спра да им обръщам внимание и тогава те изчезвах.

— ... *пред твоя лик съм нищо аз.
Аз нищо съм! Но в мен оставаш
с величествена доброта,
в мен себе си изобразяваш
ти — слънце в капчица вода.*^[5]

Стори ми се, че станах огромна капка и в нея се вля цялата свръхсолена вода от ваната, из която се носех. И в мен вече беше готово да се отрази нещо неизмеримо и ослепително, но му попречи проклетият четец — той като че ли обърка стиховете, излезе от ритъм и тутакси загъгна някак по-бързо:

— *Но как съм толкова чудесен,
щом в кал роден съм — неизвестен!
Не мога сам в живота строг.
Аз телом сред прахта ще тляя,
но гръмотевици владяя,
аз цар съм — червей — роб — и бог!*^[6]

По-нататък ще се постарая да опиша точно споходилите ме преживявания по реда на появяването им — след предизвикалите ги думи.

Отначало тялото ми изтля в прах. То се разлагаше много дълго, сигурно сто години. После се разнесе оглушителен удар на гръмотевица, прахта се разсея като лек облак и аз осъзнах, че сега съм свободен ум, който може да стане каквото му хрумне.

И станах цар. Това беше неприятно и тревожно, защото знаех: скоро аз и семейството ми ще бъдем разстреляни в мазето от романтичните червени часовникари.

После станах червей. Беше особено унил момент — стори ми се, че времето е спряло и сега вечно ще обяснявам за мобилната тарифа „любимият“ в безкрайната ефирна пропаст между последния гег на Сидор Задорни и шансона „Братчедът сам занесе дюшека в кокошарника“.

Накрая се превърнах в роб. Беше като да дойдеш без нужда на курса *Intermediate Advanced* в осем и половина сутринта.

А после изведнъж станах Бог.

Как да предам този миг.

Знаете ли, всичките онези сладникави индийски метафори за това как Бог и търсецията го наподобяват влюбена двойка са си чиста истина. Тук, разбира се, любовта не е такава, която оставя след себе си дечица или поне песента *Show must go on*. И все пак няма с какво друго от човешкия опит да се сравни този миг.

Точно така замира сърцето пред приказната невъзможност на онова, което ей сега ще се случи, точно така побеждаваш смущението и срама, преди да се разкриеш напълно — само че в жалката земна любов след десет минути вече разбираш, че равнодушната природа просто те е използвала за своите цели, но тук... Тук обещанието за чудо наистина завършва с чудо. И това чудо такова, каквото е, не може да се опише. Тоест може, но думите няма да създадат даже бегла представа за описаното.

И все пак ще се опитам да кажа най-важното. Знаете, че в нашия свят често псуват Бога. Бензинът бил скъп, заплатата — малка, и изобщо светът гноясвал под петата на сатаната. И когато приказват такива неща, хората дълбоко в душата си мислят, че колкото повече мрънкат, толкова по-голяма лихва им дължи Бог по кредита на доверие — нали сега всички са отракани, хитри и разбират колко изгодно е да имаш скътан собствен, малък, международно признат гладомор. Самият аз, общо взето, разсъждавах приблизително по същия начин.

И изведнъж осъзнах, че Бог е единствената душа на света, а всички останали създания са само танцуващи в нея механизми, и лично той изпълва със себе си всеки от тези механизми, и той се побира цял във всеки един от тях, защото за него нищо не е дребно.

Разбрах, че Бог е приел формата на хиляда различни сили, които са се сблъскали една с друга и са сътворили мен — и аз, Семьон Левитан, с плешивината и очилата си съм целият създаден от Бог, и освен Бог в мен няма нищо, и ако това не е най-висшата любов, която изобщо може да съществува, то тогава кое е любов? И как мога да ѝ отвърна? С какво? Защото, проумях аз, не съществува никакъв Семьон Левитан, а само неизмеримото, и в него е самата ми същност и ос — това, на което се намотава целият останал скучен свят. И цялата тази

бясна въртележка, от която цял живот се оплакваме на себе си и един на друг, съществува само за да може да се вплъти непостижимата, прекрасната, поразителната, неприличащата на нищо любов — за която не може дори да се каже кой е субектът и обектът ѝ, защото ако се помъчиш да проследиш края и началото ѝ, ще разбереш, че всъщност освен нея няма нищо и самият ти и тя сте едно и също. И ето това, неописуемото, превъзхождащо всеки опит даже да се мисли свързано, то е Бог, и когато поиска, той те издига от омагьосания свят на тази височина, и ти виждаш всичко ясно и без съмнения, и ти и той сте едно.

Сякаш летях след вихър от искри и бях една от искрите и целият вихър, и се смеех и пеех с различни гласове... Това трая съвсем кратко, не повече от секунда, но за тази секунда аз познах толкова съкровени неща, че после не една и две години ме преследваха странни и необясними видения. Сякаш бях влязъл по друга работа в небесния дворец — макар че не се знае каква работа изобщо би могъл да има Сеня Левитан в небесния дворец — и случайно бях надникнал в ковчега на велика тайна...

Аз видях ангели, надарени със сила и слава. Усетих ги просто като възли от сила, могъщи закони и принципи, на които се крепи светът. Ако ви кажа например, че законът за всеобщото привличане е един от Божиите ангели, просто ще ми се изсмеете. А впрочем то си е точно така. Мислещият човешки ум, който подлага всичко на съмнение, също е един от ангелите, такива са и пространството и времето, раждането и смъртта.

Някои от ангелите са наистина страшни, особено Смъртта и Умът, и ако осъзнаем какво правят те с човека и как изглежда това в действителност, направо ще полудеем от страх. Но Бог винаги е в човека и не бива да се страхуваме от ангелите, защото именно от човека ги гледа Бог и се чуди, и се смее, и плаче като дете... И много други тайни видях аз в този момент, нямаше да ми стигне дълъг свитък да ги опиша всичките. А само като си помисля, че такива неща може да се записват с молив на хартия, даже ми става някак смешно.

После лежах в солената вода и сълзите бликаха като два ручея от очите ми, и вече знаех, че тази една секунда е изкупила и всичките мои беди, и всичките страдания на света.

— Господи — прошепнах аз, — ти ме порази право в сърцето...

— Хиляда седемстотин осемдесет и четвърта година — обади се в черепа ми мазният бас на радиоговорителя. — Гаврила Романович Державин. Ода „Бог“.

[1] Гаврила Державин. Бог. Сп. Литературен свят, <http://literaturesviat.com>, прев. Красимир Георгиев. — Бел.прев. ↑

[2] Пак там. — Бел.прев. ↑

[3] Пак там. — Бел.прев. ↑

[4] Пак там. — Бел.прев. ↑

[5] Пак там. — Бел.прев. ↑

[6] Пак там. — Бел.прев. ↑

6

Не казах нищо за случилото се нито на Шмига, нито на Добросвет — струваше ми се, че ще извърша предателство към най-чудното преживяване, което съм имал в живота си.

Външно всичко протичаше както преди: аз изпивах чашка психотропен квас и се гмурвах в цистерната си, след което в мозъка ми зазвучаваха гласове, разказващи за Бога. Но сега всичко беше различно. Аз вече знаех за какво говорят и можех да различа истината от измислицата или от уродливите спекулации на някой мъртъв интелект.

Дори не ми се налагаше кой знае колко да се замислям. Чуех ли неистина, тя си оставаше само думи. А чуех ли истина, тутакси я изживявах и пред мен се разкриваше още едно Божие лице, каквито той явно притежаваше безкрайно много. Чудото ставаше отново и отново.

Но ужасът беше в това, че аз не можех да преживея сливането с Абсолюта без депривационната камера и кваса, с който ме поеше Добросвет. Когато отново си възвръщах човешкото тяло, духовните ми очи обрастваха с гурелите на тревогите, обидите и желанията, които полепваха по ума ми веднага щом излизах от солената вода. Мъчех се да се боря, но всеки път психически сили извън моя контрол завземаха властта над разума ми и аз се превръщах в същия неодушевен механизъм като онези, които се движеха около мен.

По-точно в мен имаше дух и това беше Божият дух, еднакво пронизващ всекиго и всичко, но той и не мислеше да посяга към лостовете за управление, тъй както детето не пипа навитата с ключе количка, която е пуснало по пода. И всички ние бяхме такива колички, и колкото и смешно да звучи, наистина трябваше да славим играещото в нас дете — защото то беше всички нас и извън него ние просто не съществувахме. С една дума, налапах въдицата. Докато ме пускаха в депривационната камера, където всеки път ме посрещаше Бог, аз

нямаше да си тръгна по своя воля от Шмига и Добросвет — и работата вече не беше в единия милион долара.

Веднъж след сеанса ме заведоха в стаята за мониторинг, където седяха те двамата.

— Е, как е, Семъон? — попита Шмига.

Преживяванията от последните седмици ме бяха направили свенлив и плашлив — и като не знаех какво да отговоря, сигурно съм ги гледал ококорен като птиче, паднало от гнездото.

— Защо не се бръснеш?

Вярно, птичето вече отдавна не се бръснеше.

— Водата вътре е много люта — притече ми се на помощ Добросвет. — Ако се бръснеш, ти изгаря бузите.

— Значи още помниш — подсмихна му се Шмига и пак се обърна към мен. — Как върви подготовката?

Аз уклончиво свих рамене.

— Постигна ли? — попита той.

— Какво по-точно?

Шмига сложи на масата малък диктофон и натисна едно копче. Изведнъж чух собственото си тихо мърморене.

— Не, ти пак не разбираш, Мартин... Когато говориш за диалога между евреина и Бога... Ами за какво ще говори Бог с евреина? Такъв диалог... — и тук гласът ми се изпълни с овладяната Левитанова сила и зазвуча ликуващо-победоносно, а всички произнасяни от мен думи тутакси придобиха тежест и сериозност, сякаш бяха наименования на градове, опазени от врага с цената на много кръв. — Такъв диалог, Мартин, става възможен само след като Бог издигне евреина до себе си. А когато това се случи, Мартин, евреинът по силата на самата тази висота става Бог, тъй като на висотата на Бога е само Бог. И там, Мартин, вече няма за какво толкова да се говори, защото и без това всичко е ясно... Но ние — и тук вместо говорителя Левитан аз отново чух Левитан загубеняка, — но ние веднъж вече така се опарихме с този въпрос, че аз няма да ти давам съвети и ще е най-добре кротко да си замълча...

Шмига изключи диктофона.

— С кого беседваш тука? — подозрително попита той.

— Аз... не знам — отговорих. — Изобщо не помня някога да съм говорил такива неща.

— Не помниш — каза Шмига, — защото си ги говорил насън. Ама записът всичко помни... Зъбчето ти, Сеня, работи не само като приемник, но и като преподавател.

— Той дискутира с Мартин Бубер — намеси се Добросвет. — Ние сме го обработвали на тази тема веднъж-дваж във ваната, та Сеня явно е запомнил и сега насън спори с него.

— А какъв е тоя Бубер?

— Агент на световния ционизъм — каза Добросвет. — Даже не агент, ами може да се нарече най-изпеченият световен ционист.

— Че защо му пускаш такива лисици? — намръщи се Шмига.

— Е, няма как иначе, другарю генерал — отговори Добросвет. — Все пак не го готвим за концерт в Двореца на конгресите. Ами знаете за какво.

— Всъщност да — съгласи се Шмига и направи сериозна угрижена физиономия, каквато правят бюрократи без връзка с главния мозък от типа на Елцин, когато искат да покажат държавната значимост на мисълта си.

След като поседя така около минута — но без да сподели с нас възвишената си мисъл, — той вдигна поглед към мен и попита:

— Та за какво спореше с него? Нещо не можах да схвана докрай същността на въпроса.

— Ами пийнете си и вие от специалния квас — казах аз, като дръзко го погледнах в очите, — пък после легнете във ваната за седмица. Тогава току-виж сте схванали.

Шмига обаче не се обиди. Изведнъж се усмихна неочаквано топло и рече:

— Колко пъти да ти повтарям, Сеня. Ние с тебе сме на „ти“. На „ти“, разбра ли? Никога повече не ме обиждай така.

Не, все пак Шмига не беше толкова прост човек, какъвто искаше да изглежда в службата, и аз постепенно започвах да разбирам това. Издържах за известно време оловната тежест на погледа му, а после ми хрумна, че може случайно да си го припомня в депривационната камера, и отместих очи.

— Мисля, че е готов — наруши мълчанието Добросвет.

— И аз така мисля — каза Шмига. — Полека-лека ще започваме. Как стоят нещата с ангелите?

— Ангелите са в пълна бойна готовност, другарю генерал —
отговори Добросвет. — Две ескадрили.

Както се оказа, аз не бях единственият участник в операцията: освен мен в нея действаха и „ангели“. Разбира се, това не бяха истински ангели, за чиято природа говорих по-горе. Шмига и Добросвет наричаха така гласовете, на които предстоеше да зазвучат редом с моя в черепната кутия на американския президент.

В тази операция на мен бяха отредили ролята на таран. Излъчвайки от депривационната си камера, аз трябваше да докарам Буш до състояние на религиозен транс. А пък конкретните указания за това какво да прави, за да изпълни Божията воля, трябваше да му дават ангелите. Моята задача, разбира се, беше по-сложна, защото ми предстоеше да вляза в жив контакт с Буш. А повелите на ангелите се очакваше да се пускат на запис, за да се избегнат всякакви гафове.

В ролите на ангели бяха задействани израснали на Запад деца на дипломати, проговорили на английски още в най-крехка възраст: с ангелското произношение не трябваше да има никакви издънки, понеже единствено Господ е неподвластен на човешките съждения.

На ангелите, разбира се, не се обясняваше в какво точно участват — говореха им някакви мъгляви неща за озвучаване на секретни филми и убедително ги молеха да си затварят устата, за да нямат родителите им проблеми в службата. Семействата на дипломатите, както ми обясни Добросвет, живеят в толкова силна параноя, че след такава молба пълната секретност е гарантирана.

Децата ги записваха поотделно — също като хората, чиито гласове чувах в депривационната камера. На едно ангелче се падаха само по няколко изречения във всяко ангелско послание, като се стараеха да разделят текста по такъв начин, че никое от децата да не разбере за какво всъщност става дума.

Когато се изясни, че даже аз няма да знам съдържанието на ангелските послания, у мен за пръв път се загнезди надеждата все пак да се измъкна жив от тази история. Впрочем след няколко месеца случайно видях в базата един от ангелите — момиче на около

единайсет години с тенис ракета под мишница — и изпаднах в умиление, и тайно завидях на чуждото безоблачно детство.

В базата Шмига си имаше собствен малък кабинет — не толкова бляскав, колкото московския, но и той беше украсен със снимки на известни личности и сувенири: снимка на бледия Бадри Патркаишвили, на когото младият Шмига назидателно говореше нещо на ухо, купа „Най-добър биатлонист на поделението“ и изсушена морска звезда в бледочервен цвят с либерално извити лъчи.

Та в него ме извика той за последно събеседване преди началото на операцията. Дали за по-просто, или за по-задушевно, но Шмига се стараеше да говори с мен на езика на детството ми — и като че ли употреби всички думи, които беше запомнил от ония времена.

— Слушай сега, Семьон. Задачата ти е да промиеш мозъка на Буш на емоционално ниво. Но в никакъв случай не бива да говориш с него по работа. Защото тук можеш да оплескаш нещата. Щом се окопити, ти трябва да кажеш нещо от сорта на: „останалото ще ти възвестят моите ангели“; и веднага да се изключиш. И ако тоя ми ти айнциайн ти зададе конкретен въпрос, пак кажи: „моите ангели ще те научат“. Сам не опитвай нищо. Тогава сто процента няма да има никакви издънки. Схвана ли схемата?

— Схемата я схванах — отговорих аз. — Само не схванах какво трябва да му говоря.

Седналият срещу Шмига Добросвет се засмя.

— Ами това, Семьон, никой не може да ти го каже. Ние два месеца всеки ден те изненадвахме. Сега е твой ред да ни изненадаш. Предоставихме ти цялата информация, с която разполагаме. Ти имаше религиозни преживявания, това научно го засякохме. По всички показатели би трябвало да си друг човек.

— Какви са тези показатели? — попитах аз.

— Ей на, Добросвет е написал цял отчет — каза Шмига и ми подаде сива папка, от която стърчаха няколко разделителя. — Ако искаш, чети.

Отгърнах подвързията от служебен сив картон и прочетох:

„Проведените на Запад електроенцефалографски изследвания на минаващи курсове за преквалификация лондонски таксиметрови шофьори и на тибетски ламы, медитиращи върху безбрежното състрадание, убедително доказват, че повтарящият се опит дълбоко

променя структурата на невронните връзки в главния мозък дори за относително краткия период на експеримента...“.

Не ми се четеше по-нататък и аз сложих отчета на масата.

— И аз нищо не разбрах — каза Шмига, взе отчета и го разгърна на един от разделителите. — Но основната идея е такава... Къде беше... Ето. Добросвет пише, че се е научил да те докарва до състояние на „динамичен богочовек“, еба ли го к’во ще рече. Ти обаче трябва да говориш с Буш задължително в това състояние, и то не как да е, ами с гласа на Левитан. И всичко ще ни се нареди. Поприказвай към пет минути, да се размекне, и после си обирай крушите. Само помни как да си ги обереш грамотно — демек, останалото ще ти обяснят ангелите, и туйто. Запомни ли?

— Запомних — казах аз и мрачно въздъгнах.

— Страх ли те е? — попита Шмига. — Не се бой, Семьон. Аз вярвам в теб. И Добросвет също. Той ще ти сипе няколко капки храброст в квасчето, хе-хе-хе...

Колкото повече приближаваше моментът на истината, толкова побезумно и леко ми ставаше на душата. Сънувах студентски сънища: как тегля въпрос, по който нищо не знам, и трибуналет на преподавателите ме гледа доброжелателно, но е ясно, че само да отворя уста — и това благоразположение ще се смени с презрителни гримаси. Щом се събудех, си спомнях какво ми предстои и веднага усещах гадене, сякаш бях пътник в самолет, пропаднал във въздушна яма.

Разбира се, вече дълго време се готвех за изпита, но дали подготовката ми беше правилна?

Още в самото начало на заниманията си аз по-скоро от страх и объркване, отколкото с практическа цел, научих наизуст тирадата от „Криминале“ — уж цитат от Книга на Йезекиил, който черният гангстер произнасяше, преди да натисне спусъка. Там имаше красиви фрази, но най-силно впечатление правеше, разбира се, краят:

And you will know my name is the Lord when I lay my vengeance upon you...^[1]

Тук гласът на Левитан имаше къде да се разгърне. Но после разбрах, че Буш по всяка вероятност е гледал Pulp Fiction и да му повторя този пасаж, ще е самоубийство. Затова пък се научих да произнасям с проникновена интонация: *For I am the Lord your God!*^[2]

Прекарах много време над англезичната Библия в търсене на сходни цитати. Наизустяхах не толкова цели откъси текст, които религиозният Буш би могъл да помни, колкото характерни библейски изрази на английски, разни там *valley of darkness u the path of the righteous*^[3]. Страхът изостри паметта ми.

Но така и не бях си подготвил уводна реч. Работата е там, че в депривационната камера, особено след специалния квас, всичко изглеждаше съвсем другояче. А и имах достатъчно опит, за да си дам сметка: в решителния момент аз сигурно ще забравя всички домашни заготовки.

Нямаше предварително определена дата за първото ми излизане в ефир. Да се предаде гласът, който Буш ще чуе в главата си, можеше по всяко време, но, виж, да се улови обратният сигнал, необходим за осъществяване на диалог, беше далеч по-сложно — тук даже времето можеше да повлияе на резултата.

В онези дни аз научих много нови неща за предисторията на операцията. Както ми обясни Шмига, Буш имал не пломба, а имплант, поради което биметалният радиопредавател в шестия горен ляв (същия като при мен) зъб на американския президент се оказал значително по-мощен от стандартния.

Зъболекарят на Буш бил стар съветски агент, дълбоко внедрена спяща къртица, вербуван много преди в списъка му с клиенти да се появи бъдещият президент на САЩ. Шмига явно се гордееше с тази операция. Биметалният имплант в горната челюст на Буш бил едно от последните чудеса на родния военнопромишлен комплекс и вече едва ли биха могли да изработят втори такъв. Но даже неговата мощност стигала за предаване само на няколко километра разстояние.

Първоначално никой не мислел за Бог — предполагало се по този начин чисто и просто да подслушват разговорите на Буш. Това обаче се оказало невъзможно: на практика всички помещения, в които американският президент провеждал съвещанията и срещите си, били добре защитени срещу всякакво подслушване. Освен това било трудно постоянно да возят след Буш необходимия ретранслатор. И тогава на полковник Добросвет му хрумнала безумно смелата мисъл за гласа Господен.

За разговорите на Буш с Бога идеално подходеше ранчото на семейство Буш в Крофърд. Апаратурата за ретранслация беше вече там

— аз даже знаех, че е скрита в мебелен фургон, който обикаля из града и околностите и за конспирация кара и истински мебели. Сега чакаха кога Буш ще отиде на ранчото.

Моята депривационна камера претърпя някои изменения. Отказаха се да слагат микрофон в нея — решиха да свалят звука направо от зъба ми, защото така имаше по-малко изкривявания при предаване. Затова пък се появиха два светодиода, зелен и оранжев, които светваха за няколко секунди в тъмнината над мен — и угасваха, за да не нарушават концентрацията ми. Оранжевият означаваше „готовност“, зеленият означаваше „ефир“.

Освен това добавиха копче за екстрено изключване на връзката в случай на пристъп на кашлица или нещо подобно — съгласно инструкциите аз трябваше постоянно да го държа в ръка, докато съм в ефир. Казвам „държа в ръка“, защото това всъщност не беше копче в обичайния смисъл, а водонепроницаем гумен поплавък, от който излизаше кабел. За да се изключи, трябваше просто да го стисна.

Дните минаваха непредаваемо бавно. Сутрин препрочитам Библията, репетирах англоезичния Левитан, отработвах разните архаични *thee* и *thou*^[4] и се терзаех духом. И само след като се потопях в тъмната солена вода, над която сега наистина се носеше Божият Дух, аз изпитвах радост — защото знаех, че някоя от чутите днес думи непременно ще ме издигне на недосегаеми за хората висини.

Всичко се случи много делнично, без никаква романтика.

През нощта ме събудиха. Сърцето ми подскочи — разбрах какво ще стане сега. Но се постарях да не издам уплахата си. До камерата ме чакаше Добросвет със специалния си квас. Изглеждаше сънен.

— Скачай — каза той, след като изпих чашата с обичайната гадост. — Буш е в ранчото. Скоро ще дойде Шмига. След час започваме. Не се впускай в дълъг разговор, само се обозначи и слушай какво ще ти каже. След около три минути ще те изключим. Първата копка, тъй да се каже. Е, Перун да ни е на помощ...

Когато около час по-късно светна оранжевият светодиод, моят измит от кваса ум беше чист и празен. Все още не знаех какво ще кажа след няколко секунди. После светна зеленият.

И изведнъж без никакво усилие от моя страна гласът на Левитан произнесе:

— Джорджаия! Джорджаия! Джорджаия! Сине мой, смело сърце и чиста душо! Говоря ти аз, друже мой...

Това идиотско и напълно неочаквано за самия мен „Джорджаия“, което приличаше на „Исайя“, прозвуча съвсем органично — в края на краищата уместно ли беше Бог да нарича Буш Джордж? Думите ми донякъде напомняха радиообръщението на другаря Сталин към ГУЛАГ по повод немскофашистката офанзива, но с тази реч Буш вероятно не беше запознат.

— Слушай речите ми с вяра и любов, защото аз съм Господ, Бог твой, и дойдох при тебе, за да облекча бремето ти...

Стори ми се, че чух дрезгаво дишане, а после се разнесе звън от удар и стържене на зъби. И чух тихо:

— Oh fuck...^[5]

Последва сподавен стон, трясък и шум. И същият задъхан глас припряно добави:

— Forgive me father for I have sinned...^[6]

Не успях да кажа нищо — над мен светна оранжевата лампичка. Сеансът беше приключил.

Когато взех душ и излязох от депривационния отсек, отвън ме посрещнаха Шмига и Добросвет. Изглеждаха посърнали.

— Защо ме изключихте толкова рано? — попитах аз.

— Непланирана реакция — каза Добросвет. — Но ти направи всичко правилно, към теб нямаме претенции. Довечера за всеки случай ще гледаме новините.

В очакване на новините аз обръснах двуседмичната си четина, изрязах си ноктите и през кратък интервал обядвах два пъти в столовата — не толкова от глад, колкото от нерви.

В девет вечерта ние вече седяхме пред телевизора в кабинета на Шмига. Чакането трая само пет минути.

— Днес на ранчото си в Крофърд — каза говорителката със сдържана усмивка — по време на разходка с колело президентът Буш е паднал и е получил леки наранявания. Оказана му е медицинска помощ. Предполага се, че това няма по никакъв начин да се отрази на работния график на американския президент...

Шмига хвърли поглед първо към мен, после към Добросвет и аз забелязах в очите му студени победоносни пламъчета. Сигурно така

изглеждаха очите на гигантски гущер, усетил, че плячката няма къде да избяга.

— Ще му се отрази на графика — каза той. — Ще му се отрази, и още как. От утре започваме работа по обекта.

[1] И ще познаеш, че името ми е Господ, когато извърша над теб моето отмъщение (англ.). — Бел.прев. ↑

[2] Защото Аз съм Господ, Бог твой! (англ.) — Бел.прев. ↑

[3] „Долината на сянката“ и „пътят на праведните“ (англ.). — Бел.прев. ↑

[4] Архаични форми на „теб“ и „ти“ (англ.). — Бел.прев. ↑

[5] Ох, мамка му (англ.). — Бел.прев. ↑

[6] Прости ми, отче, задето съгрших (англ.). — Бел.прев. ↑

8

Като почтен човек аз може би не бива да преразказвам тук разговорите си с Буш. А и никоой не е отменял подписания от мен документ за поверителност. Затова е добре, че при цялото си желание почти нямам какво да разкажа, та на по-избухливите служители от въпросното ведомство няма да се наложи да стягат за път сътрудник с циркулярна пила, смазана с полоний.

Обикновено аз не се готвех за беседите си. Представях си как ще започна разговора и винаги знаех как ще го завърша — с ангелите. През останалото време вниманието и енергията ми бяха насочени към това да поддържам величествената интонация на съветския радиоговорител („говори с диафрагмата“, повтарях си аз).

А всичко друго... Не си мислете, че бягам от отговорност, но съзнателното ми участие в това, което ставаше, беше крайно ограничено.

Ако трябва да направя сравнение, аз бях машинист, който отговаря за скоростта на локомотива и за свирката му. Локомотивът се движеше по релси, прокарани преди хилядолетия в синайската пустиня от онова еврейче, за което пее гениалният Ленард Коен в песента си *The Future*. А конкретните думи бяха нещо като траверси, които поемаха тежестта на локомотива и на релсите. Без траверси, много ясно, не може да има никакво железопътно движение — но нима машинистът мисли откъде се взимат те и от какво дърво са направени?

Траверсите носеха тежестта и се нижеха безотказно, защото тогава аз стисках здраво Бога за кутрето с трепереца от страх ръка. Търсените думи изникваха в душата ми без каквото и да било усилие, пък и изобщо без мое участие — иначе да съм провалил цялата работа. Вероятно точно така са говорили и древните пророци, чието земно нищожество не е пречило на величието на предаваното чрез тях откровение.

Когато се слушах на запис, даже невинаги разбирах за какво говоря — но всеки път се дивях на тайнственото могъщество на

думите си. Те бяха несвързани и мъгляви, а понякога и граматически неправилни. Но това само им придаваше сила — защото на Всевишния приляга да се изразява със знаци, знамения и смътни пророчества. Отива му да е загадъчен и това не ми се получаваше никак зле.

Нашите беседи бяха на някакви примерни теми — по-точно не теми, а нещо като смислови центрове, около които се навързваха вдъхновените ми бръцолевения. Ние с Добросвет обикновено ги намирахме в американските методистки брошури и в списанията за американска поп култура, които пристигаха от Службата за външно разузнаване: *The Three Men I Admire Most*^[1], *My Ministry of Reconciliation*^[2] и тям подобни.

Понякога, обзет от внезапен импулс, аз захвърлях методистките шаблони и се залавях да нахвърлям нещо, да речем, от Майстер Екхарт. Самият Екхарт ги говореше едни много заплетени, а в моя свободен преразказ излизаше съвсем божествено. От време на време предпазливо вкарвах по някоя цветиста суфиска метафора, като предварително я изчиствах от всякакви ислямски референции. Но финалът беше винаги един и същ: „а останалото, сине мой, ще ти възвестят моите ангели — слушай ги, защото те са мъдри не със своята мъдрост, а с моята...“.

Самият Буш говореше малко, което много облекчаваше мисията ми. Той отвърщаше на мъглявите ми величествени призови с молитвено мърморене, хлипане или ритуални възклицания, както е прието у американските евангелисти. Понякога се разплакваше — особено от ислямската мистична образност. Често запяваше „алилуя“, като че ли под звуците на някакво джазче, което свиреше в душата му. Тогава имах време да си поема дъх. Случваше се и да започне да ме слави със сълзи в гласа, от което ми ставаше неудобно — както сигурно му е било на другаря Сталин в разцвета на култа към личността.

Но като цяло след годините общуване с него останах с впечатлението, че Буш е по-скоро добър човек, отколкото лош. Той никога не искаше нищо лично за себе си. Също така не го интересуваха утрешните курсове на валутите и акциите. Освен това често го мъчеше съвестта — и това улесняваше работата ми, защото винаги е по-лесно да успокояваш човека, отколкото да отговаряш на случайни въпроси.

Най-често облекчавах терзанията му с нещо като: „Ликувай, Джорджаия, защото си праведен в моите очи“; а после предавах щафетата на ангелите и се изключвах. А когато все пак успееше да ми зададе конкретен въпрос, използвах неясни цитати от древни гадателски книги, които Добросвет ми доставяше в превод на английски. Помнех наизуст десетина такива отговора, съставени въз основа на древнокитайската „Книга на промените“, която Буш едва ли познаваше.

Той никога не досаждаше — като истински джентълмен Буш знаеше как да се държи на разстояние. Понякога самият аз се увличах, но моите куратори не ми даваха да нагазя прекалено надълбоко в разговора — започнеше ли да мига зеленият светодиод над мен (сигналът „момчета, да се омитаме“, както се изразяваше Шмига), аз призовавах ангелите. Какво говореха ангелите на Буш — не знаех и не исках да знам, стигаха ми нервите по време на моята смяна.

Като цяло работата беше тежка и много вредна — ден след ден квасът на Добросвет подкопаваше и без това крехкото ми здраве.

Графикът на сеансите за връзка зависеше от това дали разузнавачите успяваха да закарат обратния ретранслатор в обсега на приемане. Затова Бог говореше с Буш най-често когато последният беше в Крофърд или в чужбина. Но за да бъда постоянно във форма, за мен се провеждаха редовни тренировъчни сесии, същите като по време на началната подготовка. Започнах да разбирам как живеят футболистите, купувани и продавани от международните клубове. И понякога си мислех, че милион долара за такива мъки са проява на някаква съветска стиснатост.

Моите куратори обаче се вълнуваха от съвсем други проблеми.

— Не бива да се успокояваш — казваше ми Шмига. — Трябва постоянно да повишаваш метафизичната си боеготовност, Семьон, защото никой не знае пред какви задачи ще ни изправи утрешният ден...

За нещастие той се оказа прав.

Проблемите започнаха непосредствено преди иракската война. Работата е там, че по това време Буш започна да се моли заедно с Тони Блеър. А Блеър, за разлика от Буш, беше човек, чиято съвест беше винаги спокойна. И като всички такива хора той имаше съвсем сериозни въпроси към Господ. За щастие не можеше да ги зададе на

мен. Но започна да ги задава на Буш — след като последният му призна за своята богоизбраност въпреки строгата ми забрана.

За пръв път бяхме изправени пред такъв сериозен риск. Но не можехме да спрем операцията — ангелите имаха още много работа. Аз не можех просто да се омета, защото без моето прикритие всичко можеше да излезе наяве. Затова на съвещание у Шмига решихме, че аз ще изоставя Буш за една седмица, уж за наказание — и през цялото това време ангелите също ще мълчат.

През тези дни не ми беше леко. Буш седеше в Крофърд, където аз обикновено слизах над него след всяка молитва. И всеки ден ридаеше в черепа ми, като току повтаряше: „Защо ме остави?“.

Понякога даже изпитвах омраза към чекистката шайка, която подлагаше този, общо взето, недотам лош човек на такива изтънчени мъчения. И съвсем забравях, че самият аз съм просто един служебен мишок от тази шайка, боец на НКВД, качен от партията на лелята във висините аеростат, от който е видял толкова много, че занапред едва ли го чака твърде дълъг живот.

Когато Буш съвсем се отчая и се умълча, аз слязох над него в едно сутрешно откровение, кротко го смъмрих за непослушанието и му наредих вече никога и на никого да не казва за моя глас. А после, уж за да го утеша, му предложих да отговоря на който и да е от въпросите на Блеър.

Това беше чиста авантюра от моя страна и зеленият светодиод над мен мигна тревожно няколко пъти, но залогът вече беше направен.

— Тони се интересува — изрече със слаб глас Буш — как се съгласуват и съгласуват ли се изобщо божественото всемогъщество и божествената всеблагод.

В първия момент даже не разбрах какво има предвид.

— И как му отговори ти, Джорджаия? — попитах аз.

— Отговорих му... Отговорих му, Господи, че от сложните думи плетат мрежите си фарисеите, а истината на Духа обитава само простотата. И в този въпрос я няма.

— Истина е това, сине мой — потвърдих аз и почувствах как по челото ми избиват капки пот, огромни като гроздови зърна.

— Тогава Тони помисли малко — продължи Буш — и каза, че може да зададе въпроса съвсем просто. Ако Бог е добър и всемогъщ,

защо на света има страдание и зло? Защо е имало „Аушвиц“ и ГУЛАГ? И аз, Господи, не намерих отговор. И сега не го знам...

Той млъкна и аз разбрах: очаква отговор.

В първия момент си помислих, че това е провал — нямаше какво да кажа. Но духът, който ме владееше, подобно на свещен жироскоп не ме остави да загубя ориентация в обгърналата ме тъмнина. Навреме си спомних, че трябва да говоря не аз, а гласът на Левитан. И все едно се самоотстраних, престанах да стоя на пътя му. А гласът изрече:

— Това, за което питаш, Джорджаия, е тайна, твърде тежка за крехките земни плещи. Отговори се дават всекиму според степента на разбирането му. Но на теб, възлюблени сине мой, аз ще кажа всичко както си е. В духа и истината никой от вас не съществува, а само аз съм, и всичко това е сън, сънуван от онези, които всъщност ги няма, защото във всекиго съществувам единствен аз. Вашите животи са подобни на искри около огън и този само огън е реален, вечен и неизменен, а всички вие сте просто негови отблясъци в мрака. Истина ти казвам, аз не знам за вашите гулази и шмулази и не за всеки от вашите векове достига до мене вест...

— Но защо ни е такъв Бог? — попита потресен Буш.

— Защо ви е такъв Бог ли? Разбира се, той не ви е нужен. Но аз нямам за вас друг Бог...

Над мен замигаха едновременно оранжевата и зелената лампичка и аз разбрах, че вече е крайно време да приключвам.

— В мрака на небитието, о, Джорджаия, гори сърцето ми с огъня на безкрайната любов. И всеки е свободен да отиде при него, и може да намери пътя, защото аз се грижа за това той да е винаги видим. Но има такива, които не питат как да дойдат при моя огън. Те питат: а защо съществуват мракът и студът?

— Прости ми, Господи...

— Ти попита и аз ще ти кажа — не спираше да гърми гласът ми. — Това, че от време на време ти е студено и тъмно, сине мой, доказва единствено, че има топлина и огън, защото как иначе ще ги познаеш? Узнай, о, Джорджаия, великата тайна. Основното доказателство за моето битие — това е злото. Защото в свят без Бог злото нямаше да е зло, а корпоративен етикет.

— Ох — прошепна Буш. — Наистина е така...

— И още по-нависоко ще те въздигна, о, Джорджаия. Узнай, че злото съществува само за гледащия го човек, а самият той е чисто и просто мое зрелище и е жив само поради това, че аз го гледам. Участник във всичко това съм единствен аз и ако изобщо на някого се причинява зло, то е само на мен. А на мен, истина ти казвам, нищо не може да ми причини зло. И защо, о, Джорджаия? Защото няма никакво зло. Има само страшни сънища, които се изкупват със събуждане. Но тази истина е по-висша от вашите свещени книги и трябва да се запази в тайна. Не казвай на Блеър всичко изречено от мен. Когато той отново пристъпи към теб с това питане, отвърщай така: „Йоу, Блеър, ако в киното дават филм на ужасите, това не значи, че киномеханикът подпомага злото, макар че при голяма склонност към философско мислене може и така да се каже“. Тогава той ще се засрами от многоумието си и ще отстъпи. Отговорих ли ти, о, Джорджаия?

— Алилуя! Алилуя! Алилуя!

— Тогава не изкушавай повече, Джорджаия, своя Господ Бог.

Буш плака, после се смя, после пак плака. А после аз го превключих към ангелите, при които за тази седмица се беше натрупала много работа за него.

Когато излязох от ваната, Шмига ме чакаше пребледнял още пред душкабината.

— Слушай ме сега много сериозно, Семьон — каза той. — Този път ни се размина. Но друг такъв път не бива да има никога вече. Осереш ли операцията, аз лично ще те разстрелям в пичка ти лелина направо в бидона с маринатата. Вдяна ли, или не?

[1] Цитат от популярната песен на Дон Маклийн „American Pie“; букв. „тримата души, на които най-много се възхищавам“, става дума за Бог Отец, Бог Син и Светия Дух (англ.). — Бел.прев. ↑

[2] Често срещан израз в методистките проповеди, букв. „моего пасторство на помирението“ (англ.). — Бел.прев. ↑

9

Сега вече ми е трудно да проумея как съм могъл да живея шест години в тази база и да не се побъркам. Че и нито веднъж не се опитах да избягам. Разбира се, работата не беше в обещания ми милион, защото по московския стандарт това не са кой знае какви пари даже за един лузър. Просто трансформацията, която ме издигаше нависоко, правеше всичко останало недотам интересно.

Сега разбирах защо монасите отшелници и пещерните съзърцатели проявяват такава липса на ентузиазъм, когато им предлагат да се върнат към светския живот. Какво да правят в него? Да мастурбират на свален от торент порнофилм, забранен в Австралия заради малките млечни жлези на актрисата? Да дъвчат пуканки, докато следят битките на кенефните гладиатори в блогосферата? Да седят наред обгазено задръстване в яркочервено порше?

А все пак аз изброявам само това, което се дава на хората като награда за всекидневния им унижително-безсмислен труд. Още след първите опити в депривационната камера всичко това ми стана безинтересно — макар че аз не се опитвам да се меря с истинските светци.

Цената, която плащах, беше висока. Редовните ми седмични, а понякога и всекидневни трипове бяха толкова изтощителни, че аз прекарвах извънредно много време в леглото, където си отспивах. Химията действаше зле на здравето ми — все по-бързо ми капеше косата и към средата на втория мандат на Буш станах толкова плешив, колкото беше покойният ми баща.

Вярно, хранеха ме добре и ми даваха много витамини. И дори ме караха да спортувам — с часове играех бадминтон с румените лейтенанти от охраната, които се сменяха веднъж на три месеца.

Базата, в която живеех, се състоеше от два допираци се периметъра, всеки от които имаше свой пропускателен пункт.

В единия се помещаваше техническата част — цяла гора от антени, генератори и еднакви военни фургончета, съединени помежду

си с черни кабели. Там постоянно сновяха офицери с емблемата на свързочни войски. До тях бяха бетонните бараки със студийните помещения, където откарваха говорителите, които работеха с мен, а също и ангелите. Край тях видях онова момиче с тенис ракетата, за което ви говорих. Но на тази територия съм бил само няколко пъти по битова необходимост — например когато ни спираха горещата вода, а при тях имаше. Всеки път ми издаваха пропуск.

В нашата половина единственото техническо помещение беше контролната стая, съседна на депривационния блок. Там имаше монитори и слушалки, за да може да се следи осъществяващата се връзка. По време на важни сеанси в нея седяха Добросвет, Шмига и военен синхронен преводач. Една от стените беше изцяло заета от стойка с черни електронни кутии — промеждутъчен ретранслатор, струва ми се. Цялото ключово оборудване беше дублирано като в ракетна база.

От другата страна непосредствено до депривационната камера имаше фармакологична лаборатория, която едновременно служеше за кабинет на Добросвет — но той не пускаше вътре никого, дори Шмига. За кабинета на Шмига вече говорих.

Моята стая, чиито прозорци гледаха към двора със спортната площадка, приличаше на капитанска каюта на съветски кораб. Тя беше голяма, имаше всички удобства, които бяха доста неудобни, и дразнеше с нелепите си претенции за разкош — подобно на кристален полилей от леко мътна пластмаса. Мислех си, че може би прекалено дълго съм живял в апартамента на покойния капитан на ледоразбивач и съм наследил неговата карма: всекидневно потапяне в солена вода и това плачевно жилище.

Затова пък имахме отлична сауна с басейн. Освен това разполагахме с просторна стая за почивка — с билиардна маса, огромен плазмен телевизор на стената и уютни меки фотьойли. На рафтовете там човек можеше да си намери книга или компактдиск с музика. Голямата колекция от филми постоянно се обновяваше. За желаещите имаше дори бар със студени напитки, но аз на практика никога не пиех.

Проблемът с женския пол се решаваше, да ви пошушна, значително по-добре, отколкото в цивилния ми живот — можех да си избирам момичета по интернет. При необходимост ми ги доставяха за

сметка на службата. Началството явно разбираше и обичаше тази страна от човешкия живот.

Караха ми основно две — една блондинка и една брюнетка. Ако се вярва на анкетите, те бяха на по двацет и две години и за шест години този параметър официално не се промени, макар че според моите наблюдения и двете прехвърлиха трийсетака някъде по средата на запознанството ни.

Така и не ми станаха ясни истинските им имена, знаех само сценичните им псевдоними — Снежана и Фотошопа. Снежана, както обещавахе името ѝ, беше пицна перхидролна блондинка, а Фотошопа бих могъл да определя като космическия архетип на продавачка в бюфет. Това не е сарказъм, бюфетчийките винаги са ме вълнували, макар че рядко са ми отвърждали с взаимен интерес.

Когато попитах Фотошопа откъде идва името ѝ, тя каза, че така я нарекъл един от клиентите и че тази дума много ѝ харесвала — в нея имало нещо нощно и бразилско, сякаш в тъмна гора шумоли и шепне горещият вятър на любовта.

С една дума, нямах битови грижи. Но ако все пак в града изникнеше някаква работа, аз можех да отида до апартамента си със съпровождащ офицер — ведомството на Шмига продължаваше да му плаща наема вместо мен. Рядко го правех, защото в базата си живеех много по-номенклатурно.

Ние с Добросвет често играехме билиард, докато обсъждахме детайлите от поредния ми трип — така разговорът вървеше по-добре, защото на фона на тракащите топки ми беше по-лесно да описвам тънкостите на преживяванията си. Шмига изобщо не се интересуваше от тях — за него беше важен само крайният резултат. Добросвет обаче вникваше във всички детайли и както ми се струваше, гледаше на мен с по-голямо уважение заради постигнатите от мен духовни висоти.

С тези двама души аз се виждах редовно в продължение на много години. Шмига идваше в базата по няколко пъти на седмица, а с Добросвет си говорех почти всеки ден. Мисля, че за това време ги опознах доста добре и мога накратко да кажа най-важното за тях.

Заради славянскоезическите си залитания Добросвет отначало ми се видя опасен националист, но после разбрах, че това е само модно постмодернистко лустро, а самият той е почтен и културен човек.

Не е като да нямаше недостатъци. Той обичаше понякога да си прави гаргара с еврейския въпрос. Можеше да каже „чифутремонт“ вместо „евроремонт“ или пък „чифутика“ вместо „еврика“. А когато го попитах за някакъв писател, той набързо го охарактеризира така: „вече нечифуторъкостискащ, но още путиноканен“.

И при все това той не беше антисемит. Защото типичният антисемит, да ви кажа, не е човек, който не внимава какви ги приказва, а такъв, който много усърдно внимава. И ако чуете от някого подмазваческата фраза „на мен всичките ми приятели са евреи“, можете да сте сигурни, че дълбоко в себе си този екземпляр гледа на вас като на тарантула или на стоножка и при възможност непременно ще се опита да ви затисне с вратата — особено ако е сигурен, че ще ви затисне окончателно.

Но, виж, Шмига наистина беше антисемит. И то такъв, който на всичкото отгоре не внимава какви ги приказва. Или по-скоро, ако трябва да бъдем точни, той беше антисемит в онзи смисъл, в който антисемит е всеки мизантроп. Но ако ни интересува изключително и само конкретният въпрос как се отнасяше той към евреите, тогава честно ще кажа — много, много зле.

Шмига можеше да каже нещо невинно на пръв поглед, но всъщност отровно, с двойно дъно:

— Ние разбираме, Семьон, тази вечна дилема, пред която е изправен всеки културен и образован евреин, независимо къде живее — в Москва или в Ню Йорк. Това е двойната идентичност, когато човек не може даже сам на себе си да отговори еднозначно на въпроса какъв е преди всичко — патриот на Израел или патриот на САЩ... Но ние, мамицата му, ще се постараме да ти създадем такива условия на работа, че този проблем да не те мъчи...

И все с усмивчица, с подсмивване, сякаш води някакъв лек светски разговор. Освен това обичаше да разказва гадни еврейски вицове — „за настроение“, както казваше. И то гледаше с чекистки инстинкт да подбира такива моменти, когато наблизко нямаше никого.

— Слушай, Семьон... Абе, такова... Знаеш ли по какво се различават „Сохнут“ и „Аушвиц“? „Сохнут“ е място, където богатите евреи плащат за бедните. А „Аушвиц“ е място, където бедните евреи плащат за богатите, хе-хе-хе... Е, добре, посмяхме се, стига толкова. Хайде, на работа...

Впрочем той презираше и руснаците. Веднъж пък се изказа съвсем интересно:

— Ако погледнеш масата, днешният руски народ е само лайна и помия. Затова пък руските чекисти са доказали, че в еволюционно отношение стоят даже по-високо от евреите...

Ей такава каша му беше в главата на човека. И дълбоко в себе си той наистина мислеше така. Че чекистите еволюират отделно от народа си. Е, ами прав му път, както се казва. И дворяните са мислили така през деветнайсети век. И са плямпали помежду си на френски, докато децата на готвачките не са ги изправили до стената. И в крайна сметка кои, мислите, са излезли виновни? Правилно.

Общо взето, аз не се и опитвах да надникна в тъмната душа на генерал Шмига — макар да подозирам, че там щях да се натъкна на плитко тенекиено дъно, покрито с военен камуфлаж, имитиращ бездна.

Затова пък с Добросвет можех да си общувам с часове. Той доста бързо престана да говори на онзи сладникаво-неискрен език, на който четете уводната си лекция, и започна да казва това, което наистина мисли, без да подбира изразите.

Аз даже си записвах някои от изреченията му.

Ето какво каза например за информационното общество — ако това, разбира се, се отнасяше за информационното общество:

— Монархията, Семьон, ни е оставила храма „Василий Блажени“. А днешният ред ще ни остави в най-добрия случай блага на Василий Заборни. И това не е сигурно, защото сървърът, на който той се е разпасал, може всеки момент да бъде закаран в прокуратурата на обикновен мотор с кош.

А ето как се изказа за руската филологическа интелигенция:

— Всяко място, на което тия лайнари се задържат повече от десет минути, се превръща в помийна яма на историята. Тия властелини на словото нямат дупе даже да опишат честно наблюдаваната действителност, камо ли да я осмислят. Те могат само да копи-пействат чужди мухлясали умнотии, които отдавна вече са дотегнали даже на ония френски педали, които някога са ги измислили. Не, грешка. Могат освен това да преброят колко пъти в едно изречение се среща думата „които“...

Думата „умнотия“ му беше една от любимите и изобщо той обичаше необикновени думи.

Но макар и постоянно да критикуваше интелигенцията, Добросвет изцяло споделяше много нейни заблуди. Мислеше например, че ние, евреите, сме прецакали руснаците по време на перестройката и приватизацията, защото сме работили като сговорно и задружно ято, докато всички останали само стъписано са се пулили. Разбира се, аз не влизах в спор с него на тази тема. След като той не виждаше пред себе си живото опровержение на тази теория, защо ми беше да му обяснявам каквото и да било.

Но ако сега беше жив, аз все пак щях да му кажа това-онова.

Ние, евреите, имаме добро отношение към всички хора. Но имаме малко по-добро отношение едни към други, отколкото към останалите — а като се има предвид, че тези останали много пъти са се опитвали да ни изличат от лицето на земята, това е напълно обяснимо и простимо. Някои наричат това кръгово поръчителство. Майко мила, направо не знам. Излиза, че кръгово поръчителство се нарича липсата на национална традиция да се скупчвате на тълпа около някой талантлив сънародник и да го биете с тояги, докато не издъхне в праха до оградата, та пак да остане само сбирщина от пияни стражари, тикви и свине.

Някои представители на други народности сякаш искат да кажат: щом ние постъпваме така с най-добрите си синове, и вие трябва да правите същото със своите, иначе не е честно и това ви дава едностранни конкурентни предимства. Какво да отговоря? Ако слушахме такива съвети, едва ли щяхме да доживеем до олимпиадата в Сочи.

Ето, и Добросвет не доживя. Защото беше талантлив, честен и умен. А, виж, Шмига... Но няма да изпреварвам събитията.

Между другото, за всеки, макар и малко вероятен, случай, ако някога направят обиск у Шмига. Знам със сигурност къде трябва да се търсят най-големите му тайни, банкови пароли и номера на сметки. В чувала с мръсни дрехи между лепкавите чорапи. В най-важните неща такива хора никога не се променят.

10

Винаги ми е било интересно как се появяват онези огромни пукнатини в земята, в които при земетресенията пропадат цели градски квартали. Все пак такава пропаст не може да зейне за една секунда — тя трябва да започне от нещо. Първо сигурно се появява съвсем малка пукнатинка — но обхваща едновременно всичко: асфалта, бетонните бордюри на тротоара, оградите, стените на блоковете и даже стъклата.

Много добре запомних деня, когато в нашия проект се появи такава пукнатинка. Все още никой не знаеше, че скоро тя ще се превърне в бездънна пропаст, но тънката като паяжина линия вече беше зачеркнала и моята депривационна камера, и цялата извънградска база, в която ловяхме душите на хората със сложните си такъми.

Буш установи връзка с мен в потиснато настроение. Напоследък това му се случваше все по-често и аз започнах както обикновено с проповедта срещу садукееите и фарисеите от либералните медии, която винаги намираше радостен отклик в душата му. Но този път между нас не се създаде обичайният емоционален контакт и аз разбрах, че го мъчи нещо сериозно.

Не сгреших. След като ме изслуша докрай, той промърмори няколко пъти „алилуя“, а после изведнъж ме призова с невиджана досега решителност.

— Господи — горещо зашепна Буш, — чуй ме, Господи... Направих всичко, както ми заръчаха ангелите ти. Започнах войната в Ирак, макар че целта на твоя промисъл все още не ми е ясна и ми беше много трудно да убедя нашия приятел Тони, а да не говорим за всички останали. Затъгнах до уши във войната в Афганистан, която досега не е спечелил нито един пълководец. И по заповед на ангелите ти направих още много други неща, които моят ограничен ум вижда като безумни и пагубни за Америка. Кажете, Господи, не е ли това наказание за извършения от страната ми грех?

— Какъв грех, Джорджаия?

Буш продължи със засрамен шепот:

— Господи, говоря за стаята на Гагтунгър.

— Каква е тази стая?

— Нима не знаеш, Господи? Нима не си всезнаещ?

Отново усетих капки пот по челото си.

— Джорджаия — отвърнах му кротко, — аз знам за тази стая дотолкова, доколкото ти знаеш за нея, възлюблени сине мой, защото ти и аз сме едно. Твоите очи са моите очи. И тъкмо в това е моето всемогъщество, защото аз сам съм ограничил волята си с волята на моите синове и моето знание свършва там, където започва знанието на онези, които съм възлюбил. Защото твоята вяра в мен е толкова голяма, колкото е голяма моята вяра в теб, о, Джорджаия. Разкажи ми какво мъчи сърцето ти и аз ще облекча твоята мъка.

В отговор последва мълчание.

То продължи много дълго и аз вече започвах сериозно да се боя, че ей сега ще се отвори люкът и в светлия лъч ще се появи ръката на Шмига с никелиран макаров. И тогава до мен долетя дългоочакваното:

— Алилуя! Алилуя! Алилуя!

А после Буш започна да говори.

Трябваше да вадя с ченгел от устата му част по част всичко, което ми разказа, и това ми отне не един и два сеанса. Самият той не знаеше всичко — наложи му се да изиска някои строго секретни материали от специалния архив на ЦРУ. Затова аз ще мина веднага на крайната картина, която се оформи, след като съпоставихме частите на изповяданата от него главоблъсканица с факти от съветското минало. Работата е там, че Буш изобщо не знаеше културната предистория на тайната, която ми разкри в изповедта си, и скоро ние вече бяхме по-наясно със ситуацията дори от самия него.

Вече стана дума, че по време на началната подготовка ми четяха дълги откъси от духовните прозрения на Даниил Андреев, син на известен писател от началото на века.

Както се полага на всеки руски духовен прорицател, Андреев-младши прекарва по-добрата част от живота си в затвора. В нея той създава грандиозната духовна епопея „Розата на Света“, в която преписва историята на сътворението и грехопадението с термини, разбираеми за съвременниците на Щайнер и Троцки. Аз помнех Някои

сентенции на Андреев за Бога. Но както се оказа, цялата работа беше там, че той е писал за Сатаната, наречен от него „Гагтунгър“.

Описвайки въставането на Сатаната, Андреев създава наистина величествен мит — много е възможно сценаристките мафии на западните киностудии да започнат да се изхранват с него, след като изсмучат и последната капка кръв от вампирите. Андреев изобразява обитателите на демоничните светове с такава прозрачна яснота, сякаш лично е живял дълги години с тях в един блок на крайбрежната улица. Но най-важното е, че той показва връзката на главния демон от нашето измерение, Гагтунгър, с другаря Сталин.

Според Андреев по време на контактите си с инфрасвета Сталин изпадал в особен мистичен транс, така наречената „хохха“, която му позволявала да получава инструкции лично от Сатаната. Ето как го описва самият Андреев:

Не знам виждал ли го е изобщо някой някога в това състояние. През 30-те и 40-те години той владее хоххата до такава степен, че често успявал да я извика по свое желание. Обикновено това се случвало към края на нощта, и то по-често през зимата, отколкото през лятото: тогава му пречело прекалено ранното развиделяване. Всички мислели, че си почива, спи, и, разбира се, никой не дръзвал при никакви обстоятелства да наруши покоя му. Впрочем никой не би могъл да влезе при него, дори да поиска, защото той заключвал вратата отвътре. Осветлението в стаята оставало затъмнено, но не угасено. И ако някой невидим проникнел вътре в този час, щял да завари вожда не да спи, а да седи в дълбоко уютно кресло. Изражението на лицето му такова, каквото никой никога не го бил виждал, щяло да направи наистина смайващо впечатление. Колосално разширените черни очи гледали в пространството с немигащ взор. По кожата на бузите, напълно изгубили обичайната си сива лъскавина, избивала странна матова руменина. Бръчките като че ли ги нямало, цялото лице изглеждало подмладено до неузнаваемост. Кожата на челото се обтягала така, че челото изглеждало

по-голямо от обичайното. Дишането било рядко и много дълбоко. Ръцете лежали отпуснати на страничните облегалки, пръстите от време на време опипвали краищата им.

„Розата на Света“ ни беше добре известна (или поне на Добросвет) и без Буш. Но ето какво научихме от Буш.

След като през 1949 година прочел доставените му от Владимирския затвор нахвърляни чернови на „Розата на Света“, Сталин подчертал няколко пъти с червен молив мястото, където се говорело за телепатичното му общуване с Гагтунгър и другите демони от тъмните йерархии, и разпоредил в Кремъл да се оборудва специално помещение, където наистина да може да изпада в описания от великия духовен прорицател транс.

Това била малка, грижливо скрита сред кремълските покои стая без прозорци (за да не му пречи ранното развиделяване), облицована с червен гранит (от което става ясно, че първоначалната редакция на „Розата на Света“ се е отличавала от последната, в която не се споменава този камък).

Там всичко било направено от червен гранит — стените, подът и таванът и даже тоалетната. В центъра ѝ се издигал масивен гранитен артефакт — „тронът на Гагтунгър“, нещо като саркофаг, поставен вертикално, с монтирано в него кресло. Тронът бил сглобен от отделни каменни блокове, незабележимо доставени в Кремъл.

С всичко това се занимавали хора, специално подбрани от Берия, който, естествено, решил да извлече изгода за себе си от поредното хоби на вожда — и вградил в стените и камъните на саркофага хитроумно замаскирана система от кухни, които предавали и дори усилвали гласа на човека, седящ в съседната стая, където в онези години се намирало помещението за специална свръзка.

Отначало се предполагало, че от там ще говори Сатаната. Но това се оказало твърде проблемно и в края на краищата Берия зазидал в стената обикновена телефонна мембрана. Нейните звукови вибрации достигали по системата от кухни до саркофага, който представлявал грижливо проектиран акустичен резонатор, и се превръщали в тайнствен глас отникъде, звучащ в ушите на седящия на трона вожд.

Сигурно вече всичко ви е ясно. Като дявол при Сталин работел специално трениран човек от Министерството на държавната сигурност, който промивал мозъка на генералисимуса и подготвял преминаването на властта към Берия. Но Хрушчов отровил Сталин малко по-рано, отколкото това планирал да направи Берия, и цялата венецианска интрига рухнала. Берия бил разстрелян и отнесъл със себе си на оня свят тайната за стаята на Гагтунгър, където вече го чакали останалите строители на кремълското капище.

За стаята на Гагтунгър знаели само най-близките съратници на вождя, на които суетният грузинец я показвал в старанието си да пороби докрай душите им. Те пазели мълчание, защото всеки мечтаел сам да седне на трона.

Но освен на съратниците тайната била известна на още един човек — на майора от МДС Егор Лаптев, който по заповед на Берия изобразявал дявола: някога той бил певец в църковен хор и Берия го взел при себе си на пълна издръжка заради мощния му шаляпински бас.

Като научил за смъртта на Берия, Лаптев веднага се усетил какво го чака и избягал при американците. Когато им разказал историята си, те се повеселили и решили, че понеже няма практическа стойност, тази информация ще остане просто един от мрачните куриози, известни на ЦРУ за Русия.

Но после някой от американците попитал Лаптев по какъв начин е чел на Сталин съставените от Берия послания на Сатаната. Лаптев отвърнал, че го е правил по специален телефон от една служебна квартира на МДС — или, по-просто казано, една от Бериевите бърлоги.

Американците се поинтересували откъде „Дяволът“ е научавал по кое точно време Сталин сяда на трона на Гагтунгър. Оказало се, че това е елементарно — под гранитната плоча, на която вождът сядал, имало реле с пружина, което от тежестта му правело контакт. Щом видел червената лампичка на телефона да свети, Лаптев можел да започва.

В бившата квартира на КГБ по това време живеела някаква застаряваща лолита от многобройните нимфетки на Берия — тя с удоволствие дала на посетителите от фирмата за ремонтни услуги

счупения правителствен телефон срещу безплатна подмяна на старите телефонни кабели.

Нататък нямало нищо кой знае колко сложно. Използвайки техническото си превъзходство, американците установили връзка със стаята на Гагтунгър директно от посолството: линията, която водела към мембраната, дори не се охранявала, защото никой не знаел за нея.

Ведомството на Алън Дълес добре си направило сметката, че рано или късно Хрушчов ще иска да седне на трона на низвергнатия от него бог. И ето че веднъж този трон заговорил.

Той говорил без прекъсване през шейсетте, седемдесетте, осемдесетте и деветдесетте. Какво нашепвал на съветските вождове, никой не знае — знае се само, че в края на сеансите често се е случвало да се изпускат. Точно по тази причина в капището била пригодена гранитна тоалетна.

Страх ме е да го изрека, но тронът не млъкнал и през новото хилядолетие. Когато дезертъорът Лаптев починал (това станало в средата на осемдесетте — той прекарал остатъка от живота си в американското посолство, макар че умрял като милионер в долари), американците започнали да монтират речите на Гагтунгър от стари записи на Лаптев, каквито им останали в огромен брой. С течение на времето компютърните технологии направили това съвсем лесна работа.

Разбира се, линията за връзка с Гранитната стая също се модернизирала. От шейсетте години нататък американците старателно търсели агенти сред кремълския персонал, особено сред електротехниците и свързочниците — но не за да подслушват разговорите на Брежнев с дъщеря му, а за да обезопасят за всеки случай връзката с трона на Гагтунгър. Накрая при ремонт на едно от помещенията, съседни на Гранитната стая, успели да скрият в стените буквално всичко — системата вече имала самостоятелно захранване и не зависела от кабели, свързващи я с града, защото приемала сигнала чрез радиовръзка. Интересното е, че най-същественният елемент в нея, трофейната немска телефонна мембрана, зазидана в стената, работила изправно през всичките тези години без никакви повреди.

Ролята, изиграна от стаята на Гагтунгър в историята, се разбира и без думи, затова няма да досаждам на читателя с подробности. Карибската криза, Чехословакия, Афганистан — Съветският съюз

пропадал все по-надолу. Но всеки от червените императори, наследил стаята на Гагтунгър, без колебания сядал на трона, който давал мъдри съвети. Причината била, че вождовете на компартията добре осъзнавали демоничната природа на властта си и били напълно готови да срещнат на самия връх свързочника от ада. Освен това всички съветски лидери завземали и удържали властта посредством апаратни интриги, а в тези неща помощта на Сатаната е незаменима.

Затова може би никой от държащите властта не се е решил да даде заповед да се изследва стаята на Гагтунгър — всички се страхували да не загубят доверието на Сатаната и избягвали да променят каквото и да било в установения ред. Само безстрашният Елцин в ранния период на управлението си наредил да окачат на една от стените фалшиви светлосини перденца, за да изглежда така, сякаш в стаята на Гагтунгър има прозорци, но това изглеждало недодялано и към началото на втория му мандат ги махнали.

— Съветска Русия винаги е била наш враг — със сълзи на очи заключи Буш. — Ние правехме всичко, за да я разрушим, но успяхме в това не заради мощта на оръжието си. В края на краищата масите от обикновени руснаци повярваха, че ние сме добри хора и им желаем доброто. Когато кремълските старци наричаха американците врагове, никой вече не им вярваше. Нали си гледал филма *The Dreamcatcher* по Стивън Кинг, Господи? Помниш ли, че там имаше пришълци, които представляваха една озъбена вертикална уста? Те можеха, когато поискат, да се направят на зелени симпатични на вид човечета и тогава размахваха ръце като деца... И ние така — размахвахме зелени ръчички, изпяхме за вятъра на промените и това им беше достатъчно. Може да се каже, че тези хора доброволно ни се предадоха в плен и зачакаха да ги отведем в щастливото им утре. Народът на Русия искаше свобода. На всички им се струваше, че тази страна стои на прага на нова епоха, която е изстрадала с цялата си страшна история. И пред нас изникна въпросът — какво да правим по-нататък? По-рано, когато побеждавахме враг — Япония или Германия, — бяхме готови да направим всичко, за да построим там демокрация. Но на тези огромни пространства щеше да ни е прекалено скъпо и сложно да я строим. Освен това можехме да се сблъскаме с нов сериозен конкурент — Япония и Германия ни научиха на много неща. Затова от геополитически съображения решихме... ъ-ъ-ъ... да тръгнем по друг

път. Оставихме да се обогатят малка група негодници, които се интересуваха само от кражби, и им дадохме нашето благоволение да княжестват, за да всеят разруха из тези територии и да ги държат под контрол. Така са правили по-рано татарите и Збигнев предполага, че това е най-ефективният метод за управление в руския ъгъл на голямата шахматна дъска. Отначало всичко вървеше, но сега се справяме все по-зле с овладяването на хаоса. Кучите синове, които управляват там, вече не са изцяло наши кучи синове и макар че твоите ангели, Господи, постоянно ме учат да ги гледам в очите и да намирам там душа, това ми се удава с огромно усилие. Те невинаги слушат даже господаря си Гагтунгър, толкова са страшни. Понякога ми се струва, че това е второ талибанско движение, което сме си докарали на главата. Само че то изобщо няма морални принципи — затова пък има ракетни подводници. Но работата дори не е в това. Господи, всички онези хора, които мечтаеха за щастлив живот и потънаха при корабокрушението на тази нация, те нали тежат и на нашата съвест? Кажи, Господи, ще благославяш ли Америка и занапред?

— Това, Джорджаия — тихо казах аз, — ще ти възвестят моите ангели.

11

Шмига дълго подрежда на зеленото сукно триъгълника от билиардни топки. После се прицели и удари. Триъгълникът се разлетя със сух трясък — сякаш беше пирамида от изсъхнали черепи. След като разби толкова съдби наведнъж, Шмига явно задоволи служебния си инстинкт и остави щеката на масата.

— Другарю генерал, дали да не известим висшето ръководство?
— попита Добросвет.

— На този етап? — вдигна очи Шмига. — За какво?

— Да им съобщим, че князът на тоя свят... Той наистина е...
такова... С двойно дъно.

Шмига поклати глава и на устните му се появи снизходителна усмивка — така се усмихва възрастен човек, когото дете моли за нещо трогателно и абсурдно.

— Ти, Добросвет, може и да вдяваш от твоите прахчета — каза той, — но от логиката на висшето ръководство си нямаш и грам понятие. Помисли само. Ти си първият човек. И имаш двама съветници. Единият е непобедимият и легендарен княз на тоя свят, благодарение на чиито завети всичките ти предшественици са се задържали на власт по много години. А вторият е някакво си нещастно генералче, което ти разправя да не слушаш княза на тоя свят, понеже той е, тъй да се каже, двоен княз. Ами не ти ли е през оная работа какъв е той — двоен ли, троен ли, четворен ли, — след като добре знаеш, че точно на него се крепи всичко още от Йосиф Висарионович насам? И изобщо какво чакаш от княза на тоя свят? Че ще носи значка „Отличник по бойна и политическа подготовка“? Та нали ние самите вече отдавна не носим такива.

— Но щом го синтезират американските специални служби, това значи...

— Значи — прекъсна го Шмига, — че князът на тоя свят просто си е избрал такава легенда. Такъв, ъ-ъ-ъ... начин на проявление. А можеше да се яви като черен козел. Или направо като локва свинска

пикня, и щеше да ни се наложи да работим с нея. Та това е дяволът, разбираш ли? Всички негови проявления трябва да са зловещи, лукави и пълни с лъжи. Затова тук янките изобщо не са пречка, ами тъкмо обратното. Наистина ли не ти е ясно? Дяволът по-черен не може да стане. Компроматите срещу Сатаната няма. Нали затова е Сатана.

Аз проумях йезуитската логика на Шмига — и трябва да призная, че бях впечатлен от тази дълбочина на инферналното му прозрение. Думите му оказаха въздействие и върху Добросвет, но той не се предаваше.

— А ако изобщо нищо не коментираме — започна той, — ами просто съобщим, че ни е станало изве...

— Тогава резултатът ще е един — прекъсна го Шмига. — Ръководството ще реши, че е станало изтичане на стратегическа информация. Ще преустановят операцията, а нас...

Шмига не довърши изречението, но ние го разбрахме.

— Какво да правим тогава? — попита Добросвет.

— Ще се заемем да изясним как изпращат вълната към Кремъл — каза Шмига. — Имам предвид в технически аспект. И ще прихващаме канала за свързка. Ще изключим техния приемник, ще сложим наш.

— За какво?

— Ами за да може след прихващането аз лично да осъществя контакт с първия човек и да кажа, така и така, ако щете вярвайте, но сега ние командваме дявола. Той ще ми каже: какъв дявол, мамка ти мръсна? А аз ще му кажа — ами оня, който преди говореше с вас. И хоп — материалите на масата... Тогава той ще повярва. Че и тогава не е сигурно. Ще повярва само ако дяволът лично потвърди всичко.

— И как ще прихванем канала?

— Ще работим в три насоки — отговори Шмига, загледан в далечината. — Не, в четири. Първо ще прослушваме ефира. Нали все някак трябва да предават тия мръсници. Може би направо от посолството. А може и те като нас да взят ретранслатор. Но тук няма голяма надежда, те знаят как да кодират сигнала. Второ, ще проверим всички места в Кремъл, където през петдесетте и шейсетте са правили ремонт. В самата Гранитна стая, много ясно, никой няма да ни пусне — но не ни и трябва. Приемникът не е в нея, а някъде наблизо. Трябва да разберем къде. И как подават сигнала от него към мембраната —

сигурно още по онзи кабел, който е останал от Лаврентий Павлович. Трето, чрез ангелите ще се опитаме да получим от Буш поне някакъв запис на този Гагтунгър. Да си изясним какъв е гласът на дявола и за какво говори обикновено. А четвърто...

Той обърна поглед към мен.

— Четвърто — продължи Шмига, — спешно ще подготвим наш собствен Луцифер. Да има с какво да излезем в ефир, ако възникне извънредна държавна необходимост.

— Тоест вие искате...

— Не искам — каза той. — И още как не искам. Но ще се наложи.

— И пак аз ли? — попитах.

— Че кой друг — отвърна Шмига. — Ти на тази поляна си най-добрият ни агент. Не се плаши, няма нужда от пряк ефир. Изобщо това е еднократен случай. От теб ще ни трябва... Хм... Как да се изразя... Една такава пламенна реч с меморандум за намерения. Тъй да се каже, от главния Велзевул, който командва всичките тия гагтунгъри. Най-старшият по чин.

— Ама защо?

— За да може по твоя команда да предадем щафетата на друг дявол. Наш. Ще те пуснем на запис. Може и да ти обработим гласа — да прибавим ниски честоти или пък да го пуснем на забавена скорост. Важното е да звучи така, че ръководството да повярва. А то, Семьон, чува много и всякакви гласове. Задачата ти е да осигуриш емоционалната убедителност. Накратко, отпрати зов от дъното на ада. А с останалото все някак ще се оправим и сами.

— Но нали аз...

— Не се опъвай — каза Шмига. — Ще ти дадем не един милион в зелено, ами цели два.

— Но аз се занимавам с Буш.

— Ами край с Буш — махна с ръка Шмига. — Мандатът му свършва и изобщо той е вече отработен газ. Сега ще изпраскаме набързо записа на Гагтунгър и всичко ще ни е наред. Но за това са ангелите. А вие, момчета, вече ще се трудите на нов фронт.

Той се обърна към Добросвет.

— Задачата ясна ли ти е?

Последният кимна.

— Почвай да готвиш Семьон още от утре. Не, още от днес.

— Но какво ще стане с Буш? — отново попитах аз. — Просто ей така ще го зарежа?

Шмига се засмя лошо.

— Че защо не — каза той. — Последният ви разговор беше напълно подходящ. Нека си мисли, че така му се пада заради тате и за Беловежката пуца, хе-хе-хе... Вечно богоизоставяне. Добре, момчета, нямате много време, максимум десет дни. После ще ми предадете своя дявол и се постарайте да ме уплашите. Че иначе вие ще се уплашите...

— А защо мислите, че десет дни ще ни стигнат? — попита Добросвет.

— Защото така — отговори Шмига. — Все пак това не е духовно извисяване. Въздигането към Бога може и да е продължително. Но падението винаги е бързо. Един ослепителен миг. Така че съм ви дал премного време.

Днес Шмига ме смая за втори път.

Когато излезе от стаята, почувствах прилив на съжаление към Буш. Той беше настроил срещу себе си целия свят, но все пак имаше една утеха, една наслада и радост в живота. Заради нея беше готов да търпи всякакви унижения и удари на съдбата. И ето че този равнодушен кръвопиец му я отнемаше — и аз не можех с нищо да помогна на човека, когото бях успял да опозная и да обикна.

Доплака ми се. И освен това мъничко ме досрамя, защото отстрани може би и моята собствена роля в тази история не изглеждаше много добре.

Едва после се замислих за новата си задача. Но когато окончателно осъзнах какво иска Шмига, разбрах, че трябва да съжалявам не Буш, а себе си.

Добросвет също имаше много мрачен вид — никога дотогава не го бях виждал такъв. Той стана от мястото си, отиде до бара и взе от един рафт огромна ръбеста чаша. Сипа в нея лед от хладилника на бара, напълни го с квас, разбърка го старателно с леда и изля голяма част от течността в мивката. После в чашата с леден квас добави джин. Получи се любимото му квастини, но за пръв път го виждах да си налива толкова джин.

— Какво — каза Добросвет и ме погледна, — вълнуваш ли се?

— Вълнувам се — признах си честно аз.

— И аз. Разбираш ли в какво се забъркахме?

— Не съвсем — все така честно му отговорих.

— За тази част от операцията, която започва Шмига сега, никой не е давал разрешение. Това е нещо като... Ами като негласно подключване към правителствената връзка. Само че не към простата телефонна връзка, ами към най-важната, онази, за която не бива дори да знаем. И ако някой сгащи Шмига...

— Кой ще го сгащи? Той самият може когото си иска да...

— Това е така — съгласи се Добросвет, помисли малко и доби още по-мрачен вид. — Тук обаче има още една възможност. Такава, че даже не ми се мисли за нея. Ами ако Шмига...

Той сякаш се усети и млъкна.

— Какво „ако Шмига“? — тихо попитах аз.

— Нищо — каза Добросвет. — Вече ме гони параноя. Забрави за този разговор, Семьон. Какви сме ние с теб? Войници на невидимия фронт. Тогава хайде да мислим за невидимата си работа.

И ме погледна внимателно — като конструктор, който преценява ще издържи ли стоящият насреща му пилот планираното претоварване.

— Фармакологичният аспект ми е горе-долу ясен — каза той. — Затова дай да помислим за графика. Шмига вярно казва, че грехопадението е еднократен акт. Личи си, че е запознат с въпроса от първа ръка. Ще направим така. Първите девет дни ще те зареждаме с образи от ада, за да формираме вътрешното ти инферно. Да има къде да паднеш. Мисля, че тази част ще я минем скорострелно по мед и масло. После за един ден ще върнем фармакологията към изходната схема и ще предизвикаме единението ти с Абсолюта по обичайния начин. А щом се слееш с него, ще ти дадем мед и масло с усложнители и ще организираме падение в предварително приготвеното пространство. Тогава ще стигнеш самото дъно на ада, както иска ръководството. Защото от такава височина, че и с такава скорост... Но скокът, Семьон, ще бъде рискован. И в най-добрия случай два-три дни след това ще ти е зле.

И още веднъж ме измери с поглед.

— Мисля, че ще успееш. Ти си нашият шампион.

12

Този път подготовката беше крайно мъчителна.

Първо, Добросвет вече не ми даваше да пия квас. Сега ми правеше инжекция в бутовата област и имах съвсем малко време да легна във водата.

Последователността на действията беше следната: аз се пъхах в цистерната, подавах от люка задните си части и получавах, така да се каже, изстрел от отровна стрела. После веднага се обръщах, приляквах, оттласквах се с крака и заемах работна поза. Не губехме време за дезинфекция — свръхсоленият разтвор се просмукваше в убоденото място и унищожаваше всички възможни микроби. Щипеше доста неприятно.

Състоянието, до което ме докарваше инжекцията, беше неопишуемо гнусно. Струваше ми се, че се превръщам в своеобразна компютърна програма — но не весела и интересна като в „Матрицата“, а от някакъв съвсем счетоводен характер.

Не че мисленето ми се променяше, не. Просто изведнъж преставаше да бъде мое — и изобщо мислене. Започваше да ми изглежда като последователност от операции, извършвани с аритмометър. И гледката беше непоносимо тъжна, защото всичко се следеше пак от аритмометър, само че с малко по-различно устройство. Оставах с впечатлението, че в мен изобщо никога не е имало нищо друго освен тези касови апарати, които се управляват едни други.

Но чувствах, че тези аритмометри не стоят в душата ми просто ей така. Те си имаха стопанин и макар че той временно беше заминал нанякъде, самата мисъл за завръщането му ме изпълваше с лепкав страх.

Впрочем аз не успях да се задълбоча твърде много в тези преживявания, защото зъбът ми се включваше.

Гласът, който се разнасяше в черепа ми, беше женски. Практически не схващах смисъла, защото бързината на говоренето беше няколко пъти по-голяма от обичайното — Добросвет и

говорителката записваха материала нощем, а после само за час или два наблъскаха в главата ми получения продукт.

Знаех, че говорителката чете откъси от „Розата на Света“, посветени на Ада, към които Добросвет е добавил някои последни, както той се изрази, ъпдейти. Освен това програмата включваше фрагменти от паметници на световната култура — обикновено те запълваха по-голямата част от времето.

Понякога по промяната в интонацията разпознавах стихотворения — но улавях само ритмичната им структура. Добросвет обаче казваше, че нищо няма да се изгуби безследно и моето „безсъзнание“ (той обичаше този странен израз) улавя всяка дума.

Може и да беше прав. Вечер най-неочаквано се улавях, че мисля за троичността на Луцифер или за най-новия уицраор на родината. Явно отнякъде знаех, че уицраорът е демонът на войнстващата държавност. Беше ми известно дори името му: Жрумулакър Първи — руският уицраор от епохата на информационните войни. Разбира се, той не беше толкова могъщ, колкото грузинският или естонският, но обещавахе с течение на времето да израсне до истинско чудовище, тъй като в съвременна Москва имаше много талантиливи човеко-оръдия... Хванех ли се да мисля за нещо такова, ме обземаше страх, че полудявам. Но Добросвет ме уверяваше, че всичко е наред и подготовката върви по график.

Нощем сънувах странни светове, каквито никога не бях виждал. Особено тягостно чувство пораждаше у мен едно огромно триъгълно същество, излегнало се върху синьо-черен океан под тъмно небе, озарено от стрели на метеори и протуберанси от нажежен газ. То постоянно изникваше пред мен и аз мислено го нарекох „стопанина на аритмометрите“.

Виждах потоци от одушевени магми и небе с вид на поляна от насекомоядни растения, което обгръщаше жертвите си като черно наметало. Виждах древни ледени тундри и пустини от вечност, сякаш изковани от ръждива стомана.

Пред мен се изнизваха и обитателите на всички тези помрачаващи душата пространства. Аз виждах черни титани, които си проправяха път през снежна буря към изплъзващия се полюс, виждах ангели на мрака, порещи с криле в неравен полет свръхплътния въздух на чистилицата, виждах врубелови демони, които се целуваха на

Берлинската стена в тревожно очакване на субсидии — с две думи, пред мен се откриваха все нови и нови хоризонти на инфракосмоса. Но тези картини ме ужасяваха само насън. Дневните сеанси в депривационната вана приличаха на смътния унес на зъболекарския стол под звуците на боботещ зад стената глас от радио.

Шмига не съобщаваше нищо на двама ни с Добросвет за хода на операцията, но по някои косвени признаци ставаше ясно, че при него нещата напредват.

Изглежда, че чрез ангелите той се беше сдобил със запис на Гагтунгър и вече имаше представа как говори кремълският демон. Веднъж доведе със себе си трима брадати попове — избрани, доколкото схванах от кратките му коментари, заради особено могъщия им бас. От съображения за секретност не ги заведе в студиото и направи прослушването направо при нас в билиардната зала.

Ние с Добросвет не бяхме допуснати до самата процедура, но дори на двора се чуваше ясно как върви. Поповете мърмореха някакъв дълъг речитатив, напомнящ по интонациите на „Отче наш“, а точно в края му изведнъж надаваха гневен необуздан вик — сякаш крещяха яростно на някой пинчер, който ги беше докачил. Шмига ги караше да повтарят по много пъти тъкмо този последен вик. Според мен се получаваше доста мощно — даже на двора ме побиваха тръпки. Но Шмига не беше доволен.

— Ти какъв си, мамицата ти, поп или балерина? — възмущаваше се той. — Трябва така да ревнеш, че да напълня гащите, вдяваш ли? Сериозно ти говоря.

При Шмига такъв ефект може и да не се постигаше лесно, но аз бях на път да го докарам дотам.

Ние с Добросвет така и не разбрахме дали някой от тези тримата е допаднал на Шмига. Той съвсем престана да споделя с нас каквато и да било информация за събитията — и аз не проявявах любопитство, защото в тези неща колкото по-малко знае човек, толкова по-спокойно спи. Но нервите на всички бяха опънати. За да разберете до каква степен, ще ви дам пример.

В Москва има един брадат философ, Дупин, много умен човек, ама наистина. Точно в един от онези дни той се пръкна по TV-то и захвана да обяснява, че онази духовна същност, на която Америка се

кланя като на Бог, в православната ихтиология, или както там се изрази, представлява Сатаната.

Аз през това време лежах в депривационната камера, а Добросвет гледаше телевизия заедно с Шмига. Та после ми каза, че Шмига чак посинял. А щом се окопитил, извадил мобилния — горе-долу със същото движение, с което се вади пистолет.

Добре че Добросвет не му дал да се обади. Обяснил му, че руските титани на духа вече много векове започват да ръсят такива мъдрости всеки път, когато началството тръгне да им налива ум през задния вход, но малко не докарва вертикала до гласните струни и те все още могат да приказват по малко. Шмига като че ли разбрал, че нашият проект няма нищо общо с това, и се успокоил. Че иначе този Дупин щяха още същата вечер да го пречукат — и чекистките корени нямаше да му помогнат.

Общо взето, това, струва ми се, бяха най-мрачните дни в живота ми. Страх ме беше да лягам във ваната, защото след инжекцията изчезвах и вместо мен се появяваше равнодушно щракащ комплект аритмометри. Страх ме беше да заспивам, защото знаех: чакат ме кошмари. Страх ме беше да поглеждам в оловните очи на Шмига, защото главата му ми приличаше на димяща граната, на която някой е дръпнал предпазителя. Но най ме беше страх, когато виждах Добросвет пиян — а той сега се напиваше почти всеки ден.

Вечер, когато оставахме сами в билиардната зала, се случваше да започне да бръцололеви, сякаш убеждаваше сам себе си:

— А защо пък не... Ще продава места на ушенце. Та той се познава с всичките олигарси още от миналия век насам. Ще нашепва, уж от името на самия...

И сочеше с пръст надолу, при което правеше такава благоговейна физиономия, сякаш показваше с пръст нагоре.

Досещах се, че на Добросвет до болка му се говори с някого, но се осмелява да осъществи само такава форма на контакт.

— Като си помислиш какви пари са това, страх да те хване. И какви перспективи. И никой няма да го знае как изпълнява поръчките. Ще си мислят — тъй де, стар съратник, с голямо доверие се ползва. Или ще решат, че предава парите директно нагоре, а пък той си докарва три процента... Абе какви ти поръчки, той самият сега може да поръча когото си иска...

Но случеше ли се макар и с жест да покажа, че съм чул думите му, Добросвет ставаше и отиваше в студиото, където го чакаше говорителката — да готви поредния котел адско вариво, което щеше да се излее в мозъка ми на ускорени обороти.

Накрая деветте дни изминаха. Сега Шмига изглеждаше малко по-весел и аз започнах да се надявам, че нещата все някак ще се наредят. Добросвет му докладва, че подготовката е завършена и можем да скачаме, но опитът ще бъде много рискован и е възможен непредсказуем резултат.

Шмига запланува скока за следващата сутрин — той спешно се нуждаеше от зов от дъното на ада.

— Ще дойда лично — каза. — Като Корольов на космодрума Байконур. Проверете всички системи, работете на три смени, ако трябва. Всичко е заложено на карта, момчета. Засечки не бива да има.

Когато Шмига си тръгна, ние с Добросвет останахме в билярдната зала. Тази вечер ми се прииска да пийна едно с него, но той ми забрани, като каза, че на другия ден може да се появи нежелателен химически фон.

Не ни се удряха топки. Поприказвахме си малко за това-онова, като избягвахме всякакво споменаване на утрешната процедура, а после се настанихме на меките фотьойли пред плазмения телевизор и захванахме да гледаме известна американска комедия за един евреин, който се прави на казахстанец и постоянно изпада в неловки ситуации. Беше смешно, но нито аз, нито Добросвет дори веднъж не се усмигнахме. А когато филмът свърши, той се обърна към мен и много сериозно ми каза:

— Знаеш ли, Семьон. Скоро сигурно всичко ще свърши. И аз даже се досещам какво ще стане тогава.

— Какво? — попитах аз тревожно.

— Струва ми се — отговори Добросвет, — че изведнъж ще осъзнаем как още от първата секунда просто сме седели пред един екран в празна тъмна зала...

— Все едно преди да подпишем декларация за поверителност? — попитах аз.

От това как се намръщи разбрах, че не е трябвало да го казвам. Но не понасям да ми сервираат философия вместо практическа информация.

В резултат на това той ме прати да си легна два часа преди обичайното време. Но си мисля, че причината беше не обида, а спазването на режима на подготовката — все пак този човек беше преди всичко професионалист.

Кой знае защо, Добросвет остана в паметта ми точно такъв, какъвто беше онази вечер: намусено-небръснат, с риза със странично закопчаване, бродирана със славянски шевици, с рунически халки амулети на силните пръсти с рижави косми, стиснали ръбестата чаша с джиноквас.

13

Шмига се появи в съблекалнята на депривационната камера към девет сутринта. Беше гладко избръснат, благоухаеше на одеколон — и много неодобрително изгледа смачкания махмурлия Добросвет. И на мен направи забележка, че не съм се обръснал.

Вече си мислех, че ще ни се наложи да се приведем в приличен вид, но вместо това Шмига нареди да донесем още два стола в тясната стаичка.

— Е, хора — каза той, когато седнахме, — да попеем.

И тутакси поде любимата песен на разузнавачите:

— Къде-е ли започва Роди-и-ината...

— В картинките в твоя буквар... — подхванахме нестройно ние.

— От старите верни прия-я-ятели от двора във твоя квартал...

Добросвет пееше със затворени очи и като че ли си мислеше за непознати за мен кетаминови урви, на които беше опазил границите на Отечеството и бе получил Златната си звезда. Шмига може би си спомняше своята детска тетрадка, с която беше започнал великото си дело на отчетност и контрол. А моите мисли бяха пошли и дребнави и аз много се радвах, че съратниците ми не ги виждат.

Още помнех картинките в буквара, те ни призоваваха най-вече да пазим хляба, макар че от сивата вестникарска хартия, на която бяха напечатани, даже на мен ми ставаше ясно, че някой наблизко краде в особено големи размери. Но виж, вместо старите верни приятели в спомените ми кой знае защо изплуваха двама хулигани от Кемерово, които ме набиха, когато бях на единайсет — единият имаше войнишки колан с изправена тока, а от месинговата звезда на другия направо стърчаха три гвоздеа. Добре че не ме биха с гвоздеите, но после сините звезди по тялото ми стояха близо месец.

— А мо-оже би там е началото... — дереше се Шмига.

Искаше ми се да мисля за нещо хубаво, но за беля си спомних данъчното, където ме пратиха от курса *Intermediate Advanced*, когато искахме да се пререгистрираме като малко предприятие. Никога

дотогава не ме бяха унижавали с толкова умисъл и наглост, с толкова безгрижно разбиране за пълната си безнаказаност, без каквото и да било повод от моя страна — при това на всички прозорчета без изключение, в които надничах...

Впрочем тук най-неочаквано си каза думата специалната ми подготовка: в главата ми изникна един термин от „Розата на Света“ — „великите демони на макробрамфатурите“. Явно след престоя си в затвора Даниил Андреев също беше ходил да си оправя документите по разни руски служби.

А Шмига все така пееше — затворил очи, с чувство, а и гласът му беше хубав.

„Че защо да не пее — мислех си аз, докато му припяхах. — Там, където за всички тези загорели от слънцето спортуващи мъже започва Родината, за всички останали тя свършва, защото оттатък оградата не пускат никого. А там, където за останалите започва, на тях въобще не им трябва да ходят. Най-много да слязат от мерцедеса да пикаят...“

Мислите ми бяха зли и вероятно несправедливи. Но други не ми идваха наум.

Като изпя песента, Шмига се надигна и каза:

— Ами хайде, момчета, започвайте. Стискам палци. Ще следя телеметрията.

Когато останахме сами, Добросвет отвори люка на депривационната цистерна. В горната ѝ част, друг път празна, видях някакви жици.

— Какво е това?

— Направихме ти аутокою над главата — каза Добросвет. — Но ще го пуснем чак съвсем накрая, като тръгнеш да свършваш. Запомни най-важното. Щом разбереш, че си вече на дъното на ада, веднага започвай да говориш...

— Ама как ще разбере?

Добросвет едва забележимо се усмихна.

— Ще разбереш, не се коси. И вложи цялата си душа, за да създадеш настроение, иначе никой няма да хване вяра на нашата информация. И щом видиш, че се включва аутокоюто, ще прочетеш текста. Информацията там е съвсем малко, но е ключова. Най-същественото е, че сега с ръководството ще работи нов дявол. Всичко ли разбра?

Аз кимнах.

— Тогава се събличай... И гащите сваляй.

Добросвет отвори акушерския си сак, извади изписана с йероглифи черна кутийка с наподобяващ вендуза отвор в халка от червена гума. От кутийката стърчеше черен кабел на антена и ремъци с лепки. Той грижливо я закрепил за лявата ми кълка — така че вендузата се падна точно под задника ми.

— Какво е това? — попитах аз.

— Спринцовка със сервомеханизъм — отговори Добросвет.

— С дистанционно управление. За да може да получиш дозата точно в подходящия момент, без да ставаш. Няма да боли, иглата е съвсем тънка.

После извади от сака шише за бебета, пълно с мътна кафява течност, която веднага разпознах — собствената му марка квас. Докато той отвинтваше заялата капачка, аз се пъгнах в цистерната.

Квасът беше повече от обикновено и леко нагарчаше. Добросвет ми махна с ръка, затвори след мен люка и аз заплувах напред към неизвестността.

Тя ме посрещна със задушна топлина и нирванно блаженство. Всичко беше като в предишните дни, които вече ми се струваха невъзможно щастливи — обичайният мошенически номер на паметта. Близо четирийсет минути аз просто си почивах и се радвах, че в главата ми вече не боботи адската скороговорка, а после започна да действа квасът.

Аз тихо се изгърколих в празнотата и се разсипах в сребрист прах, прахът се разсея в безкрайното пространство и времето се превърна във вечност — от която Бог знае след колко еона ме подмами навън зазвучал в черепа ми женски глас, речитиращ „Опиянения скитник“ на Руми.

Гласът повтаряше това стихотворение отново и отново — или може би след първия и единствен прочит то само е заехтяло из дуплите на паметта ми:

— Да тръгнем, о, възлюбими! Стани безумец! Стани безумец! Ти, пеперуда, литни в Сърцето на Сърцата! С лице в огъня! С лице в огъня! Бъди странник, разруши дома си. С любители на опасността ведно живеи, ведно живеи. Стани опиянен скитник!

За един миг мисълта ми преодоля вехтия Семьон Левитан и стана необичайно свободна и силна, както ставаше винаги преди среща с Неизяснимото.

Спомних си, че в ислямската мистична поезия опиянението е метафора за духовен екстаз — и си помислих, че в онези дни на никого не му е идвало наум да лепне на Джеляледдин Руми обвинение в пропаганда на забранени от шериата вещества или в екстремизъм, защото в традиционните общества чиновникът е бил поет и воин, а не похвален руски крадец, който постоянно се стреми да предизвика колкото може повече воня, за да скрие кражбата си.

А после тези поразителни думи — „ти, пеперуда, литни в Сърцето на Сърцата“ — най-после стигнаха до корена на ума ми и изцяло ме подчиниха на властта си. И както и преди, не ми оставаше нищо друго, освен самият аз да стана такава пеперуда.

Отначало не проумявах накъде да летя. А после или чух, или просто си спомних един стих от Саади: „Бог е Лампа на Лампите“. И в този момент Лампата на Лампите ми прати своя лъч, и аз разбрах къде се намира и какво представлява тя.

Това беше още едно от открилите ми се Лица — които, както вече знаех, са безкрайно множество: при всяка нова среща Неизяснимото можеше да изглежда различно от преди, макар че той винаги оставаше един и същ.

Този нов Лик беше особено, неизразимо прекрасен — и в същото време ужасен. Ще се опитам да кажа няколко думи за него.

Когато виждаш подобни изразни средства на хартия — „Лампа на Лампите“, „Сърце на Сърцата“, — те ти се струват чисто и просто механичен похват на източната поезия, една от онези особености, които я правят малко сладникава. Но това изобщо не е така — в подобно повторение се съдържа огромен смисъл. „Лампа на Лампите“ означава, първо, множество лампи, които са се слели в един източник на светлина. И второ, това значи, че сред тях има такава лампа, която свети на всички останали, сякаш те са не светлина, а тъмнина. А „Сърце на Сърцата“...

Вече говорих, струва ми се, за това, че Бог е и Един, и Много, и противоречие тук няма. Той може да бъде видян като неизречена любов, а може и като съзвездие от ярко пламтящи сърца, които се самоизгарят, за да осветят студения мрак на небитието и да създадат

видимата ни Вселена — и тогава трудът на Бога изглежда не като игра, като подвиг от безкрайна величина. И да бъдеш до него и да го виждаш в тази непостижима битка може единствено толкова извисено сърце, което е готово да гори заедно с Божието. Затова Руми казва: „с лице в огъня“. Защото мигът на единение е не само сладък, но и страшен и изисква от търсещата душа голяма храброст.

И тогава, когато аз, подобно на опиянена пеперуда, вече навлизах в този пламък в очакване Сърцето на Сърцата всеки миг да затупти в гърдите ми, усетих убождане в задника.

То беше почти безболезнено — все едно ме ухапа комар. Но това убождане ми напомни, че имам тяло, което обикновено депривационната камера премахваше. А облеченият в кожени одежди на смъртен вече не можеше да влезе в онзи чертог, на прага на който стоях аз. Разбрах, че сега няма да мога да се слея със Сърцето на Сърцата. Но все така ясно виждах Лампата на Лампите.

И изведнъж в съзнанието ми като воняща бомба избухна същият онзи радиобас, който преди време ми прочете стихотворението на Державин за Бога. Той беше все така безмерно мазен, самоуверен и нагъл. И този бас провъзгласи:

*— Кога в морето бурно плавах
и корабът ми се проби,
аз Сатаната призовавах
така: „Помилуй, помогни.
Не давай да умре без време
отровената ми душа,
аз на порочното ти племе
ще се оставя във властта.“^[1]*

Преди да ме връхлети тъмният ураган на съдържащия се в тези думи смисъл, аз успях да си задам въпроса защо Добросвет пак е пуснал в черепната ми кутия тоя радиомалоумник и каква е причината — случайно съвпадение или безмилостна преднамереност. Но после това престана да ме вълнува, защото думите „помилуй, помогни“, придружени с лек сърбеж в убодената половина на задника, ясно ми обрисоваха моето реално положение.

Аз плавах в черно море със свръхсолена вода и корабът ми наистина се беше пробил, защото цялата тази история вървеше към развързка, която не предвещаваше нещо особено хубаво. Наистина Бог можеше най-много да стопли душата ми с огъня си (и то само в онези моменти, в които се издигах до разредените му висини с кваса на Добросвет), но единствено дяволът можеше да спаси плаващото ми в тъмните води тяло...

И колкото и да ме е срам да си го призная, когато осъзнах това, в душата ми наистина се надигна нещо много близко до уплашена молитва към Княза на Мрака — и отлетя в трансфизическите пространства.

*— И той ме хвърли като вейка
в прогнила лодка с чифт весла.
Намерих в нея и скамейка
и вдигнах сивите платна.
И пак на сушата изнесох
аз грешните си телеса,
към болния живот понесох
измъчената си душа.*

Миналия път не бях забелязал фрикативното „г“ на четеца — той го произнасяше като „ах“, което правеше и без това омерзителния му глас съвсем, съвсем непоносим.

*— И вярно пазя аз обета,
на тебе даден, Сатана,
когато в бурните морета
спаси ме ти от бездна зла.
Аз, отче мой, ще те прославя
в порока черен на деня,
света във хули ще удавя,
с съблазън ще го съблазня.*

Хрумна ми, че последното двустийше предава изключително точно предназначението на московските радиостанции от FM честотите. Тази мисъл ми се стори смешна и ми се прииска да я споделя с Лампата на Лампите, като съвсем забравих за молитвата, току-що адресирана до съвсем друга инстанция. Понечих да вдигна поглед и...

И разбрах, че съм прозрачен и ясен за насочения към мен чист взор без никакви допълнителни усилия от моя страна. Нямахше нужда да му обяснявам каквото и да било — този взор виждаше всички движения на душата ми още преди мен, защото те възникваха в самия него. Работата е там, че душата ми всъщност беше този взор. Лампата на Лампите светеше както досега. Но аз видях как в нея се отразява сърцето ми.

То не можеше да бие ведно със Сърцето на Сърцата. Не беше готово да гори — о, не, то само искаше колкото може повече райска халва на аванта. Желаше да го обичат и да го гаят при цялата му мерзост и безсрамие, и на ложето на тази наслада до него да лежи самият Господ.

И когато проумях това дълбоко в себе си, вместо да отхвърля своя грях, аз отхвърлих показалото го огледало. Засрамах се от пронизващия ме Божи взор и се хвърлих в черната бездна, за да скрия позора си, макар да знаех, че е невъзможно.

Срамът ми наподобяваше огнена рана. Но тайната на беззаконието ми беше в това, че колкото по-ниско падах, толкова по-силно усещах мрачното си величие, защото да отхвърлиш Всевишния в онези висини, където бях допреди малко, означаваше неминуемо падане на самото дъно на преизподнята.

Чувствах, че целият одушевен космос съзерцава моето низвергване от Небесата и аз приличам на огромен пурпурен метеор, който се носи стремително от Абсолютния зенит към огледално противоположната му точка — Абсолютния надир. И целият космос беше обхванат от смут и скръб, защото разбираше какъв ужасен смисъл се крие в този пурпурен знак.

Отначало се носех през черна празнота. После скоростта на полета ми стана такава, че празнотата започна да добива плътност и да се омотава около мен, разпадайки се на кванти, но не можа да забави

движението ми — и когато стана преграда, която пречеше на полета ми, аз я пронизах.

След това наоколо ми изникна по-плътен материален свят, но аз не успях да го разгледам — помня само озарено от лилави проблясъци небе, наподобяващо скрийнсейвър на „Макинтош“. Това пространство също не можа да ме удържи — аз го разкъсах — и така продължаваше много пъти един след друг, сякаш бях фашистки куршум, който някаква наивна детска съпротива се опитва да спре с множество опънати едно след друго опикани чаршафчета.

Не си спомням много от всички тези адски светове, които пронизах при падането си надолу — те прекалено бързо светваха и угасваха около мен. Като цяло това бяха вече сънувани от мен пустини, чистилища и лави, сред които, кой знае защо, се мярна площадът пред гарата на неизвестно кавказко градче — аз мрачно го пробих, с което подплаших продавачите на чебуреки и мустакатите таксиджии.

Помня усилващото се усещане за мрак и безизходица и постоянно нарастващата несвобода, сякаш изникващите около мен пространства имаха все по-малко измерения.

Отначало ми се струваше, че крайна точка на падането ми ще бъде страшният синьо-черен океан, над който витае триъгълната сянка на „стопанина на аритмометрите“. Но аз летях прекалено бързо и дори този неописуемо ужасен свят не можа да ме удържи в себе си.

И него пробих — и тогава останаха толкова малко измерения, че се озовах заключен в една проста линия. Продължих да падам, но падането ми загуби всякакъв смисъл, защото всяка права представлява безкрайно падаща точка.

Аз бях сякаш разтеглен по едномерна безкрайност. В края на маршрута ми се намираще окончателното състояние, към което се движеше физическият свят. Защото материята, проумях аз, в края на краищата ще бъде сведена до една неизмеримо малка точка, където ще попаднат всички избрали я души, които също ще бъдат умалени до една-единствена микроскопична душа — и не по волята Божия, а по своята. Видях това през вековете и еоните със същата яснота, с която в обикновения живот виждам кожичка на пръста си.

А от другата страна в мен се вирише безкрайно далечно око и това око все така бях самият аз.

Осъзнах: да, аз продължавам да бъда той, просто сега съм станал краят на онзи лъч, с който той прозира създадената от падението ми бездна. И когато проумях това, аз събрах останките от свободната си воля и отправих към високото око страшна хула.

Не мога да кажа в какви точно думи се изразяваше тя — но това беше най-ужасното от всички проклетия, които могат да се изпратят към Бога, а смисълът му беше, че аз съзнавам, че съм негова част, на която е дадена свобода на волята — и използвам дарената ми свобода срещу него, така че той ще се окаже неспособен да ми помогне и да спаси от страдания мен, своето творение и част. А вече знаех, че за него това е най-страшното. И яростно ликувах, окрилен от новопридобитата си сила, докато над мен не светнаха с пурпурна светлина думите на моите невидими приятели, и тези думи аз също запратих към необгледните му висини.

[1] Фьодор Сологуб. Когда я в бурном море плавал... — Бел.прев. ↑

Смътно си спомням как завърши сеансът. Струва ми се, че трябваше да ме вадят от цистерната, защото не можех да изляза сам. Помня, че Добросвет и Шмига ме гледаха с някакво странно чувство, което приличаше на смесица от отвращение и страх.

Впрочем Шмига беше много доволен — той ми прошепна на ухо, че всичко се е получило както е било замислено и че още днес ще подпише предложение за награждаването ми с орден „За заслуги пред Отечеството“ четвърта степен. Колкото и да ми беше лошо, аз все пак се замислих: ако за това, което бях преживял току-що, се полага орден четвърта степен, тогава за какво в нашата страна дават трета, или — страх ме е да го изрека — втора?

После ме заведоха в лечебницата, където имаше малка стаичка изолатор, и ме сложиха на легло със скърцащи от чистота чаршафи.

Два дни сетивата ми блуждаеха в болезнен полусън — помня само, че подобна на мъж сестра, от която се разнасяше някаква сложна обущарска миризма, ме поееше с бульон. Тя не ми даваше да ходя по нужда, а ми слагаше подлога — и го правеше с такъв вид, сякаш извършва някакво съкровено свещенодействие, заради което е отгледана от човечеството.

На третия ден не я видях наоколо, но вече се чувствах много по-добре и без никакви проблеми стигнах сам до тоалетната — тя беше двайсет метра по-нататък по коридора, близо до стаята с депривационната камера. По пътя не видях никого, което идеално ме устройваше, защото бях с отвратителна пижама и филцови чехли.

След като излязох от тоалетната, аз известно време се колебах накъде да тръгна — назад към лечебницата или към своята стая — и реших да отида в лечебницата. Върнах се там и легнах да спя.

След няколко часа се събудих.

Беше нощ. Наоколо цареше тишина, но сърцето ми изведнъж се сви от силно усещане за опасност.

— Сестра! — извиках аз.

Никой не отговори. Стори ми се, че до обонянието ми достига едва доловима миризма на дим — сякаш горят някакви кабели.

Станах, излязох в коридора и тръгнах към депривационната камера.

Вратата с цифрова ключалка сега зееше отворена. Лампата зад нея светеше. В душата ми се обади лошо предчувствие, но аз все пак влязох.

Там всичко изглеждаше както обикновено — душкабината, цистерната, столовете, анемичните кактуси на прозореца със затворени капаци. Даже дрехите ми, съблечени преди последния сеанс — дънки, риза и маратонки, — все така си стояха на същото място.

Но палетът пред камерата, на който трябваше да стъпвам на излизане от цистерната, за да не се стича солена вода по пода, незнайно защо беше преобърнат и се въргаляше встрани. Кръглият люк, през който толкова пъти бях влизал в цистерната, беше притворен, което също ми се видя странно — съгласно инструкциите той трябваше да се затваря плътно.

Отворих люка и надърнах вътре.

В цистерната плуваше мъртво тяло. В това, че тялото е на мъртвец, не можеше да има никакво съмнение — то беше обърнато с лицето надолу.

Обзе ме непоносим страх, защото в първия момент по някаква ужасяваща съновна логика — а всичко, което ставаше, много приличаше на сън — аз реших, че виждам собствения си труп.

Започнах да крещя и крещях доста дълго, струва ми се — даже след като осъзнах, че това не съм самият аз, а само Добросвет, когото познах по лепените къдрици на тила. После ми свърши въздухът в белите дробове и аз млъкнах.

— Виж ти — обади се тих глас зад мен, — а пък аз си мислех, че вече си непробиваем. Явно ти е рано за орден.

Обърнах се. Пред мен стоеше Шмига — с пистолет в едната ръка и алуминиево куфарче в другата.

Колкото и страшен да беше плуващият в солената вода труп на Добросвет, Шмига ме уплаши още повече. Проблемът не беше дори в пистолета със заглушител, какъвто дотогава бях виждал само на кино. Проблемът беше в облеклото му.

Той беше облечен с грозен анцуг от най-евтините, като на мрачните професионалисти от служебния филм, който ми бяха пуснали преди подписването на декларацията за поверителност — ширпотреба, която няма да му е жал да изхвърли, ако случайно я изцапа.

Всичко беше много сериозно.

— Владик — попитах аз, — какво става?

Шмига отвори широко очи, сякаш искаше на шега да сплаши досадно дете.

— Задават се големи проблеми — каза той. — Приблизително след двацет минути базата ни ще бъде нападната от ислямски терористи. Вероятно от Карачаевско-Черкезкия джамаат. Или може би от Дербентския. Еба ли ги, на мен всичките зверове ми изглеждат еднакви.

— Ама какво ще търсят тук? — попитах с надеждата, че ако вляза в шеговития му тон, още може да ми се размине. — И откъде изобщо знаят за нас?

— По всяка вероятност следват инструкции на западните специални служби въз основа на информация, получена чрез предателство. Нали знаеш колко сериозна работа вършихме тук. Сигурно от разузнаванията са надушили нещо.

— И какво ще правим по-нататък?

— Ние ли? Ще издирим предателя в нашите редици — каза Шмига. — А виж, ти какво ще правиш... Не мога да си представя даже. Ти сигурно знаеш по-добре. Вече си бил навсякъде. И горе, и долу.

И той се усмихна — с една такава хубава, открита усмивка.

— Ще ме убиеш ли, Владик? — попитах аз.

Шмига се намръщи и недоверчиво поклати глава.

— Семьон... Ти сериозно ли си го помисли? Ами че ти си последният ми приятел от детинство. За какви ни вземаш, щом си мислиш, че аз мога да те...

И той направи характерен жест — килна глава и с крайчеца на устата си произведе звук, който приличаше на „кх-х-х...“.

— А какво ще правиш с мен?

— Ще ти дам два милиона долара — обидено каза Шмига. — Както се разбрахме. Аз никога не прецаквам приятелите си.

И той ми подаде алуминиевото куфарче. В първия момент аз дори не се реших да го поема.

— Какво, не ми ли вярваш? — попита Шмига. — Отвори го.

Взех куфарчето, сложих го на един стол и го отворих.

Беше пълно със зелени пачки, запечатани във вакуумирани найлонови опаковки. Отгоре им се мъдреше паспортът ми — в омазнената обложка от фалшива крокодилска кожа, която бях купил преди много години в Хургада. В паспорта бяха пъхнати рубли — няколко еднохилядни банкноти. Освен това към него бяха прикачени с кламер ключовете от Московския ми апартамент. Трогателно внимание към дреболиите.

— Владик — не вярвах на щастието си аз, — ти сериозно ли?

Шмига погледна часовника си.

— Имаш пет минути да се преоблечеш. После излизай през пропускателния пункт и тръгвай през гората директно към железопътната платформа. Ще пренощуваш на пейката, а сутринта ще се качиш на първия влак за Москва.

— Ами ти?

— Аз ще тръгна по друг маршрут — усмихна се той. — Не се тревожи за мен. Късмет в новия живот, Семьон. И помни, че декларацията за поверителност е валидна вечно.

— Аз... Кълна се в здравето на мама...

Шмига ме прекъсна с нетърпелив жест, сякаш ми забраняваше да тревожа всуе паметта на покойната.

— Побързай. Ислямските терористи няма да ни чакат.

Той скри пистолета под спортното си горнище и излезе в коридора. Когато се преоблякох и изскочих след него, вече го нямаше там. В тъмното зад прозореца запърпори потеглящ мотор. Едва тогава окончателно се уверих, че Шмига не се шегува.

След три минути бях вече при пропускателния пункт — малка къщичка до заключената желязна порта в оградата. Зад простреляното стъкло на КПП-то седеше мъртвият часови, облечен в същия евтин анцуг като този на Шмига. Аз, кой знае защо, му кимнах, промуших се между стената и металния турникет, бутнах вратата и се намерих на свобода. Тя ме посрещна с освежаващ нощен вятър и тайнствено скърцане на насекоми.

Тръгнах към тъмната стена от дървета — натам, където от пътя се отклоняваше пътечката, водеща към железопътната платформа. През главата ми мина дяволитата мисъл, че мрачната молитва от стиха на Сологуб — „помилуй, помогни“ — се е оказала най-въздействащата и Сатаната наистина ме е хвърлил в прогнилата си лодка с чифт весла, като към сивите платна е добавил съвсем холивудско куфарче с долари. Вдишах дълбоко нощния вятър и се засмях.

И в същия момент забелязах колите, паркирани накрай гората. Нито една лампичка в тях не светеше, затова отдалеч бяха напълно невидими.

А после дочух тих, но много убедителен глас:

— Ела насам...

Когато се приближих, без да усещам краката си, светна синкав фенер. Видях три еднакви джипа и няколко брадати мъже, облечени така, сякаш отиваха в нощен клуб. На рамото на най-близкостоящия висеше дебела тръба, в която по характерното удебеление под прицелната планка разпознах реактивния огнемет „Глагол М-1“ — съвсем наскоро ги показваха по телевизията.

После видях още няколко такива тръби, оставени в тревата до джипа.

Чифт силни уверени ръце ме освободиха от куфарчето. Сложиха го на капака на колата, отвориха го и старателно прегледаха съдържанието. После брадатият с огнемета на рамо доближи мобилния телефон до ухото си и произнесе:

— Потвърждавам гущерите. Какво? Добре, ей сега...

Той кимна към един от спътниците си, който вдигна дулото на автомата и изстреля кратък откос в небето.

— Очистихме куриера — каза брадатият. — Сега започваме.

Прибра телефона, потупа ме по бузата и прошепна:

— Не се плаши, момче. Намерихме ти нови мама и татко. Но на твоя командир не му трябва да знае това.

Той се обърна към своите хора и посочи колата. Същите груби и силни ръце вързаха китките ми зад гърба, залепиха устата ми с квадрат тиксо и сложиха на очите ми тъмен парцал, умирисан на бензин.

Преди да ме напъхат в багажника, във врата ме цапардоса мокър студ от пневматична спринцовка и аз веднага се вцепених като муха, в която паякът е пръснал течното си „аз“.

Чувах какво става край мен — близка стрелба и взривове, после шум на двигател, гласове, — но временните интервали бяха лишени от всякакъв смисъл и аз не можех да кажа колко дълго траят тези събития, нито дори в каква последователност се случват.

Няколко пъти ме прехвърляха от една кола в друга. От време на време чувах кавказка и руска реч. После дълго лежах на пода на транспортен самолет и тогава около мен говореха на английски.

Когато накрая свалиха парцала от очите ми, а от устата ми отлепиха тиксотото, на всички по-нататъшни въпроси трябваше да отговарям вече на този език.

Остана ми съвсем малко за разказване.

И досега не знам дали Шмига наистина е искал да ме убият кавказките бандити, на които така елегантно предаде хонорара за заличаване на обекта — или е знаел, че в най-добрите традиции на „Голямата игра“ МИ-6 ще ме откупи от тях. Второто ми се струва вероятно, защото той няма полза да се кара със западните специални служби. Нали колкото и пари да му донесе стаята на Гагтунгър след приватизацията, пак трябва някъде да ги крие.

Същевременно Шмита можеше да ме използва като рекламна брошура, с която да информира потенциалните партньори, че поръчките вече трябва да се правят чрез него. И това дори не може да се нарече сериозно предателство — след като Буш избута втория мандат, аз вече нямам никаква стойност за ведомството на Шмига.

Затова пък стана ясно, че все още представлявам интерес за някого.

Честно казано, не знам точно за кого работя сега. При мен постоянно има двама американци — страхотни момчета, с които ходим заедно на плаж. Не питам на кого се подчиняват — но мисля, че на ЦРУ.

Териториално се намираме в Израеловка, в малка база на брега на Мъртво море, което е много удобно — можем през ден, ако се наложи, да пълним депривационната ми вана с прясна вода. Но подозирам, че сме разположени тук по друга причина. Американците сигурно си мислят, че от Светите земи Божието слово ще звучи по-автентично — при тях го има този холивудски момент за етнографската достоверност. Не знам и не искам да знам подробности. Но се досещам за какво ме пазят.

Не, нищо подобно, не за да се намесвам в тихия шепот на Гагтунгър, който се лее от червения гранитен трон нейде из кремълските лабиринти. Не се съмнявам, че Шмига държи под строг контрол канала за връзка. Американците вече не могат да си върнат

Гранитната стая, макар че Шмига спокойно може да им отстъпи част от ефирното време при същите условия, при които работи с другите клиенти. Само че акулите ще могат да се споразумеят и без мен. Аз им трябва за съвсем друго нещо.

Там е работата, че религиозните десни в Америка не са се свършили с Буш. Все някой от тях може без проблем да дойде на власт. И ако шпионите на ФСБ не са успели да монтират в зъба му радиопредавател от съветско време, това не е толкова страшно. Сега технологията е стигнала такива висини, че необходимото устройство може да се постави при медицински преглед директно в слуховия нерв или дори да се предаде чрез кихане, след което да се самосглоби от наночастици в която и да е част на организма. Накратко, никакви проблеми с техниката. Проблемът е съвсем същият като със съвременната музика — какво да се слуша с помощта на цялата тази техника.

А аз вече съм доказал убедително в световен мащаб, че мога да работя като Йехова Саваот Адонай във всяка американска глава. Затова ако ви трябва истински професионалист, аз съм вашият брониран влак на страничен коловоз, благонадежден и с добри препоръки.

Вярно, отначало новите ми наематели мислеха, че без Добросвет няма да можем да възстановим моя богочовешки статут. С това на първо време наистина имаше проблеми. Но после фармаколозите им получиха прилична смес (знам само, че освен ЛСД-25 в нея се съдържат *MDMA* и някакви военни психотропни вещества на базата на южноамерикански алкалоиди) и Господ ми прости.

Да, той ми прости за всичко, защото знае, че аз паднах в бездната и съгреших не по своя воля. Но все пак онази неласкателна и нелицеприятна истина, която научих за себе си по време на последния сеанс с Добросвет, остави определен отпечатък върху нашите отношения. Затова дори след като постигна единство с Неизяснимото, аз избягвам да припарвам до Сърцето на Сърцата на прекалено интимно *proximity*^[1] — не знам как да го кажа по руски, защото такова понятие в рускоезичната култура просто не съществува.

Може би заради новата фармакология (или защото сега ми четат малко по-други текстове) ние се сблъскахме с ефекти, каквито квасят на Добросвет не даваше. Ето най-интересния: по време на тренировъчните сесии започнах да се превръщам в горящ храст.

Разбира се, не във физически аспект — просто така се чувствам наред мократа черна празнота. Случва се след такава трансформация да започна да виждам миналото — от някаква особена гледна точка, намираща се извън времето и пространството.

Когато стане нещо такова, тренировката продължава без никакви прекъсвания. Храстът си е храст, какво да се прави. Горя спокойно и солидно до кръстопътя на вековете. Покрай мен се изнизват армии от сенки — разните му там александровци, дариевци и тамерлани. Аз не влизам в контакт с тях — само си горя и толкова. Сенките от миналото може и да не разбират, че са сенки от миналото — но се досещат, че по-добре да не се бъркат, и ме подминават.

В редки случаи ме виждат хора, които са се надрусали с никакви боклуци. Особено много такива са заседнали в шейсетте години на двайсети век, но ги има и в другите пластове. Тези понякога идват да си поговорим. Е, тук реагирам според обстоятелствата. Случва се и да ги пръждосам. А ако човекът е възпитан, тогава и аз се държа възпитано. Ето, наскоро един симпатичен младеж ми поиска краставица на добър иврит. И аз му дадох — няма да се стискам, я. Общо взето, неочакваните неща не ме смущават, готов съм за всякакви задачи.

За завършек ще кажа, че освен мистичен и житейски опит от всички тези приключения аз получих още нещо — разбиране за нашето, човешкото, влияние върху историята.

Действителността е пластилин със стафиди. Човекът натиска с пръсти изникващата пред него пластилинова картинка на име „свят“, за да изчопли за себе си няколко вкусни трошици, а на тази картинка рухват кули, потъват кораби, загиват империи и цивилизации. Но това обикновено го виждат други.

И ето какво проумях аз в своята вана — не бива да обвиняваме човека за нищо. Защото ако тръгнем да я търсим с най-яркия фенер, ще разберем, че отделна личност не съществува, а има чисто и просто елемент от множество пластилинови картинки, изпомачкани от пръстите на други любители на стафиди, които преди това по същия начин са били мацкани от трети, и така от началото на времето — докато в крайна сметка всичко наоколо е станало точно такава, каквото е станало. И какво ще стане после, зависи от това как ще го мацкаме

ние с вас. Но за плановете си в това отношение вие знаете много повече от мен. И точно затова съм такъв песимист.

И това е само най-розовият поглед върху нещата. Да не говорим, че освен със стафиди този пластилин е пълен с игли, а и самият той често наподобява съвсем друга субстанция.

Макар че чисто теоретично Русия има шанс. Все пак някой от богатите ни съотечественици, след като се насмърка с кокаин, е напълно в състояние да ръсне на Шмига луди пари и да въведе в страната ни разделение на властите. Или да уреди например собствениците на гранитния трон да вкарат в затвора за корупция някого от съседите си във вилната зона, а не поредния участъков терапевт. Ако се направи заявка чрез стаята на Гагтунгър, всички тези въпроси могат да се решат много бързо.

Само че кой ще плаща? Та нали в Русия пари имат само тези, които... Е, разбирате. Нали няма да почнат сами да си бръснат със сърп ташаците? Едва ли. А янките няма да платят на Шмига. Не защото са зли, ами просто Конгресът няма да им даде такива пари. И естествено, като си помисля за това, ми става тъжно. Все пак толкова години съм носил на гърдите си паспорта с двуличния руски орел.

Има и друга причина, поради която често изпадам в депресия. Работата е там, че американците отвориха зъба ми и го изследваха най-старателно — но не извадиха пломбата, а наново го циментираха, като решиха, че тази изпитана с годините технология ще бъде напълно подходяща и за техните цели. Устройството на руския артефакт предизвика голям интерес у тях, дори бих казал ентузиазъм. Отдавна не бяха виждали такова нещо.

„Виж ти, тук имало потенциометър... Може би с една мъничка отвертка...“

И го отвъртяха. Дали случайно промениха настройките, или нарочно, за да отмъстят за това, че съм се будалкал с президента им, но сега зъбът ми понякога хваща радио „Хамас“. При това на руски език — тия ненормалните отскоро имат служба за имигранти от Русия. И най-страшното е, че там работи като говорител същият онзи мазен бас, който на два пъти изхвърли мозъка ми на бунището.

Разбира се, аз осъзнавам с разума си, че за това трябва да има рационално обяснение. Сигурно в Москва този човек се е препитавал със случайни поръчки, а после си е намерил постоянна работа чрез

някой посредник в Дубай. Но въпреки всичко в такива моменти ме обзема чувството, че Бог все пак съществува.

Нещо повече, у мен се заражда неприятното подозрение, че Мартин Бубер е бил прав за диалога с Всевишния и че всъщност той още от самото начало е говорил с мен с мазен бас с фрикативно „г“. В някакъв висш смисъл нещата, разбира се, стоят точно така — аз знам по-добре от всеки друг, че на този свят и говори, и чува само Бог. Пък и какво изобщо знаем ние за него, та да разбираме пътищата му? Затова и не роптая.

Но когато точно по средата на моето огнено нажежаване в черепа ми изведнъж отекне омерзителният глас, за да обяви: „А сега хор на момчетата шахиди ще изпълни песента «Пълни пиро'хите с еврейско месо»“; сеансът, естествено, е безнадеждно провален. Много пъти молих американците да ме заведат при своя ЦРУ зъболекар, но те казват, че в зъба ми има електронна пломба и без заповед от началството не могат нищо да направят. Така че и те имат същата помиърска бюрокрация, само че с електронни пломби.

Като цяло обаче не е чак толкова зле. Веднъж месечно ходим с американците при дилъра в Тел Авив. От него купуват голяма част от веществата, необходими за работната ми смес, за да не ги карат от Америка — тук субстанциите са по-евтини, а те напоследък започнаха да си правят сметката за всеки долар. Е, разбира се, взимат по нещичко и за себе си.

Нашият дилър е бивш артдиректор на списание „Птюч“, почти не говори английски и ми се налага да превеждам. По неволя чувам какво ли не. Ето на, наскоро им пробутваше един комплексен продукт — „среща на Елба“. Това, вика, е все едно ти да си на гъби, а пък мацката ти да е на екстази. Вземете ли ги в комплект, ще ви направя отстъпка. Та моите хора от ЦРУ взеха цяла чанта. Ех, младежи... За мен това може да е тежка работа, ама за тях е почивка.

Мога и да пътувам, но не ме влече особено. Наскоро ме пуснаха да отида до Гоа, за който бях слушал толкова много. Дадох ми нов паспорт и рускоезичен спътник от Мосад — специално подбран да прилича на мен. Една седмица живяхме в Палолем, но не ми хареса там — някакви крави, цигани. В Одеса от детските ми години беше по-хубаво.

Веднъж отидохме на аюрведичен публичен дом, където специално си поръчахме масажистки за сутринта, за да не се натъкнем на бивши съотечественици. И какво мислите? Зад нас тутакси се нареди на опашка типичен руски терминатор. И ни гледаше толкова навъсено, че вече започнах да си мисля дали не е пратеник на генерал Шмига.

Решихме да не влизаме първи в конфликт. Но още щом ни пуснаха на интимната територия, моят спътник извади магнума си, свали предпазителя и докато онзи пандизчия се чукаше зад пердето, ние през цялото време го държахме на прицел. Момичетата седяха пребледнели в ъгъла, а ние стенехме на два гласа, все едно се кефим максимално, и чакахме да видим как ще свърши всичко. Добре че човекът от Мосад показва железни нерви. Общо взето, това ни развали почивката и макар че тогава ни се размина без стрелба, вече не ми се ходи в Гоа.

Понякога американците, които работят с мен, ме молят да им разкажа за божественото, как правилно да го почитат, *worship*. Какво са се хванали за това „почитане“. Аз обикновено се измъквам с някоя шега. А ако започнат вече много да досаждат, казвам, че Бог не иска да го почитаме в мрака на храмовете. Той иска да пътешестваме до разни интересни места, да се обичаме едни други и да броим звездите в нощното небе, а после час по-скоро да се връщаме при него — за това ни е създал. Не че наистина мислех така, но те точно това искаха да чуят, а пък пазарът си е пазар.

Понякога ме питат вярно ли е, че Бог е станал Исус Христос. Казвам, че е вярно. Но освен това е станал и Семьон Левитан, независимо дали на някого му харесва или не. Защото иначе просто нямаше да има никакъв Семьон Левитан — както и Бог.

Може би искате да научите с какво се разтоварвам аз? Ще ми се смеете — с медитация.

Отначало много се интересувах от тибетски будизъм, защото той има най-шумната реклама. Но старите мъдри евреи от тукашния медитационен център ме посъветваха да не се захващам. Семьон, казаха, помисли само. Там всеки лама е прероден някой си. А в частни разговори ме съветват да не гледам прекалено сериозно на тези неща — това е просто една културна традиция, нищо повече. Но ако в културната им традиция в основата на целия им, така да се каже,

многовековен обичай лежи измама на доверието, как тогава да разчиташ на тях по важни въпроси?

А и самият аз успях да натрупам неприятен опит по тази линия. Будистите от тибетската традиция имат една такава практика — тонглен. Те вдишват въображаем дим, който символизира страданието на определена класа същества, и го разтварят в сиянието на сърдечния център. И при това издишват състрадание и любов. Правят го, за да отворят сърцето си за различните форми на живот, населяващи Вселената.

Та аз съм виждал с очите си в интернет как разни напредничави московски будисти, които правят тонглен за нагите и гялпо (а според някои сведения към последната класа спадат и руските православни бесове), безмилостно плюят във форума си евреите — без каквато и да било разбираема за мен причина. Изглежда, тези момчета вдишват добре и много, с дима на страданието нямат проблеми — но като че ли не разтварят докрай. Възниква въпросът могат ли такива будисти да направят тонглен за евреите. Силно се съмнявам — и ако бях на мястото на тибетските лами, точно така щях да проверявам тяхната искреност. Отвори ли ми се възможност, непременно ще пусна една директива по линията на ЦРУ.

За щастие обаче светът на Дхарма не е само процъфтяващ етнически бизнес и Стивън Сегал Ринпоче. Там е и благородната випасана, възвишеният път на всички буди и архати, отворен за всекиго. И тъкмо по него вървя аз през дългите вечери, когато янките окончателно се отрязват с мацките, които са свалили в Тел Авив, а през прозореца блести със страшен залез Мъртво море. За мен випасаната е занимание за душата и по този път аз нито веднъж не съм срещал ни Бог, ни дявол. Което безспорно ме радва, защото такива неща ми стигат в работата.

И макар че нямам представа какво ме очаква занапред в службата, тази нова страна от моя живот ми е напълно ясна. Ако всичко върви добре, скоро ще навляза в Потока и ще спра възникването на феномените. Менталните формации ще се разтворят в празнотата и аз ще престана да се питам какво е Бог — вълна на възбуда, която преминава по невронните мрежи на мозъка ми, или неизмеримият източник на всичко, от което са произлезли и мозъкът ми, и минаващите през него мисли.

А може би още приживе ще стана архат и никога няма да ми се наложи да се връщам в тази скръбна долина на емисиите и страстите. И ако това стане, аз с цялата си душа, с цялото си пронизано от край до край сърце вярвам, че Господ ще ми прости — както аз му прощavam.

[1] Близко разстояние, близост (англ.). — Бел.прев. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.